

Kinnitatud Vinni Vallavolikogu
25.10.2012 määrusega nr 9

VINNI VALLA
ARENGUKAVA
AASTATEKS
2013 - 2022

Pajusti

2012

SISUKORD

<u>SISSEJUHATUS .....</u>	<u>6</u>
<u>1. ASUKOHT.....</u>	<u>7</u>
<u>2. AJALUGU .....</u>	<u>7</u>
<u>3. RAHVASTIK.....</u>	<u>7</u>
3.1 RAHVAARV	7
3.2 ALEVIKE JA KÜLADE RAHVAARV	8
<u>4. PIIRKONNAD.....</u>	<u>10</u>
4.1 TUDU.....	10
4.2 ROELA	11
4.3 VIRU- JAAGUPI.....	11
4.4 VINNI, PAJUSTI JA PIIRA	13
<u>5. LOODUS JA LOODUSVARAD.....</u>	<u>15</u>
5.1 MAA	15
5.2 MAAVARAD	15
5.3 PÕHJAVESI	15
5.4 JÕED, JÄRVED	16
5.5 KAITSEALUSED LOODUSOBJEKTID.....	16
<u>6. KESKKOND.....</u>	<u>19</u>
6.1 OLULISEMAD KESKKONNAPROBLEEMID	19
6.2 PROBLEEMSED OBJEKTID	20
6.3 VISIOON.....	20
6.4 ARENGUEESMÄRGID.....	21
<u>7. ETTEVÕTLUS.....</u>	<u>22</u>
7.1 TUDU.....	22
7.2 ROELA	22
7.3 VIRU - JAAGUPI.....	22
7.4 VINNI	22
7.5 PAJUSTI	23
7.6 PIIRA.....	23
7.7 VISIOON.....	23
7.8 ARENGUEESMÄRGID.....	23

<u>8.</u>	<u>TEHNILINE INFRASTRUKTUUR .....</u>	<u>24</u>
8.1.	VEEVARUSTUS JA KANALISATSIOON.....	24
8.2.	TEED JA ÜHISTRANSPOORT	24
8.3.	TÄNAVAVALGUSTUS.....	25
8.4.	SOOJUSVARUSTUS	25
8.5.	ELEKTRIVARUSTUS	26
8.6.	GAASIVARUSTUS.....	26
8.7.	TELEKOMMUNIKATSIOON	27
8.8.	ALTERNATIIV- JA TAASTUVENERGEETIKA	27
8.9.	VISIOON	27
8.10.	ARENGUEESMÄRGID	27
8.10.1.	VEEVARUSTUS JA KANALISATSIOON	27
8.10.2.	TEED JA TRANSPORT	28
8.10.3.	TÄNAVAVALGUSTUS.....	28
8.10.4.	SOOJUSVARUSTUS.....	29
8.10.5.	ELEKTRIVARUSTUS	29
8.10.6.	GAASIVARUSTUS.....	29
8.10.7.	TELEKOMMUNIKATSIOON	29
8.10.8.	ALTERNATIIV- JA TAASTUVENERGEETIKA.....	29
<u>9.</u>	<u>ELAMUMAJANDUS .....</u>	<u>29</u>
9.1.	OLUKORRA KIRJELDUS.....	29
9.2.	VISIOON	30
9.3.	ARENGUEESMÄRGID	30
<u>10.</u>	<u>KOMMUNAALMAJANDUS.....</u>	<u>30</u>
10.1.	SAUNAD.....	30
10.2.	KALMISTUD	30
10.3.	JÄÄTMEMAJANDUS JA HEAKORD	30
10.4.	VISIOON	30
10.5.	ARENGUEESMÄRGID	30
<u>11.</u>	<u>HARIDUS.....</u>	<u>31</u>
<u>11.1</u>	<u>ÜLDHARIDUS .....</u>	<u>31</u>
LASTEAIAD		31
11.1.1	VISIOON.....	33
11.1.2	ARENGUEESMÄRGID	34
<u>11.2</u>	<u>PÕHI-JA ÜLDKESKHARIDUS .....</u>	<u>34</u>
TUDU		35

ROELA	35
VPG	35
11.2.1 VISIOON	37
11.2.2 ARENGUEESMÄRGID	38
<u>11.3 KUTSE- JA KÕRGHARIDUS</u>	39
11.3.1 VISIOON	39
11.3.2 ARENGUEESMÄRGID	40
<u>11.4 HUVIHARIDUS JA HUVITEGEVUS</u>	40
11.4.1 VISIOON	40
11.4.2 ARENGUEESMÄRGID	40
<u>12. NOORSOOTÕO</u>	41
12.1. OLUKORRA KIRJELDUS.....	41
12.2. VISIOON	41
12.3. ARENGUEESMÄRGID	41
<u>13. KULTUUR, SPORT, KIRIK</u>	42
13.1. KULTUUR	42
13.2. SPORT.....	42
13.3. KIRIK	43
13.4. VISIOON	43
13.5. ARENGUEESMÄRGID	43
<u>14. SOTSIAALHOOLEKANNE</u>	44
14.1 OLUKORRA KIRJELDUS.....	44
14.2 VISIOON	45
14.3 ARENGUEESMÄRGID	45
VINNI PEREKODU	46
14.4 VISIOON	46
14.5 MISSIOON.....	46
14.6 ARENGUEESMÄRGID	46
<u>15. TERVISHOID</u>	47
15.1 OLUKORRA KIRJELDUS.....	47
15.2. VISIOON	47
15.3. ARENGUEESMÄRGID	47

<u>16. PÄÄSTETEENISTUS.....</u>	<u>47</u>
16.1 OLUKORRA KIRJELDUS.....	47
16.2. VISIOON	47
16.3. ARENGUEESMÄRGID	47
<u>17. TURVALISUS .....</u>	<u>48</u>
17.1. OLUKORRA KIRJELDUS.....	48
17.2. VISIOON	48
17.3. ARENGUEESMÄRGID	48
<u>18. VAATAMISVÄÄRSUSED, PUHKEMAJANDUS, TURISM .....</u>	<u>49</u>
18.1. OLUKORRA KIRJELDUS.....	49
18.2. VISIOON	50
18.3. ARENGUEESMÄRGID	51
<u>19. VINNI VALLA SWOT ANALÜÜS .....</u>	<u>52</u>
<u>20. VINNI VALLA ARENGUMUDEL .....</u>	<u>53</u>

Sissejuhatus

Arengukava mõistest

Seadusandja on määratlenud arengukava mõiste kohaliku omavalitsuse korralduse seaduses järgmiselt :

"Valla või linna arengukava on dokument, mis sisaldab antud omavalitsusüksuse majandusliku ja sotsiaalse olukorra ning keskkonnaseisundi analüüsi, pikemaajalise tegevuse kavandamise ning edasise arengu suundi ja eelistusi."

Arengukava koostamine on seega valla tegevuse kavandamine. Arengukava eeldab jõudmist teatud ühistele arusaamadele, mida tuleb teha (eesmärkide püstitus), kuidas neid eesmärke ellu viia ja kust selle jaoks raha peaks tulema. Seepärast võiks arengukava mõiste sõnastada ka selliselt:

"Arengukava on antud piirkonna võtmeisikute kokkulepe edasise tegevuse kohta".

Varasemad arengukavad

Vinni valla esimene arengukava koostati 1990.a ning see oli koos valla põhimäärusega dokumendiks, mis võimaldas kujundada Vinni külanõukogu omavalitsusliku staatusega Vinni vallaks. Vinni valla esimene arengukava kehtis aastatel 1990- 1994.

1996.a koostati Vinni valla keskkonnakaitse arengukava aastateks 1996 - 2005.

Vinni valla uus üldplaneering (varasem kehtis 1999.a) kehtestati 2008.a. Sellega määrati valla maakasutuse põhisuunad. Arengukavadele aastateks 2001- 2005 ning 2005-2010 järgnes arengukava 2008-2015, mis on olnud peamiseks lähtedokumendiks käesoleva arengukava koostamisel.

Vinni valla arengukava koostamisest

Arengukava aastateks 2013-2022 lähtub peaasjalikult eelmise arengukava põhisõnumitest ning püstitatud eesmärkidest. Tegevuste konkretiseerimiseks ning realistlikumaks planeerimiseks on tegevuskavaga lisatud indikatiivsed tegevusmaksumused, millest lähtuvalt on võimalik valla eelarve koostamine. Antud arengukava kajastab endas vallavolikogu poolt heaks kiidetud külade arengukavade peamisi tegevusi, mis on vastavuses üleüldise valla tegevuste planeerimisega.

Arengukava ülesehitusest

Arengukava algab valda tutvustava üldosaga. Kõige suurema osa võtab enda alla valdkondade ja piirkondade käsitus. Valdkondade kohta on esitatud olukorra kirjeldus, visioon ning eesmärgid. Arengukava viimaseks osaks on tegevuskava.

1. Asukoht

Vinni vald paikneb Lääne-Viru maakonna keskosas piirnedes lõunas Laekvere ja Väike-Maarja vallaga, edelas Tamsalu vallaga, läänes Rakvere vallaga, loodes Rakvere linnaga, põhjas Sõmeru ja Rägavere vallaga, idas Ida-Viru maakonna Sonda ja Maidla vallaga ning kagus Ida-Viru maakonna Tudulinna vallaga. Vinni vald on moodustatud endiste (1939.a) Roela, Küti, aga osaliselt ka Assamalla, Rakvere, Sõmeru ja Rägavere valdade baasil.

Valla pindala on 486,6 km², maksimaalne ulatus põhjast lõunasse ca 25 km ja läänest itta ca 40 km.

2. Ajalugu

Vinni valda tuntakse endistest aegadest Viru-Jaagupi kihelkonna nime all. Vanim märk asustusest viitab 6-7 sajandisse. Külade asutamise aeg langeb enamasti 14. sajandisse. Sõdu on kihelkonna piires peetud mitmeid. Kuulsaim neist on Põhjasõda, mille viimane lahing Eestis toimus Vinni ja Pajusti vahelisel väljal. Mõisaid oli kihelkonnas 1726. aastaks 9 ning nende tekkimise aeg 15-16 sajand. Tähelepanuväärne on mõis Roelas, mis omal ajal kuulus kuulsale teadlasele ja maadeuurijale - admiral Ferdinand von Wrangell'ile.

3. Rahvastik

3.1 Rahvaarv

Vinni vald kuulub elanikkonna arvu poolest, mis küünib üle 5000 inimese, Eesti suurimate valdade hulka.

Vinni valla rahvaarv

	2005	2007	2009	2011
Rahvaarv	5627	5474	5417	5255
Elussündide arv	52	74	60	60
Surmade arv	72	69	77	62
Loomulik iive	-20	5	-17	-2
Sisseränne	231	199	148	105
Väljaränne	247	229	225	164
Rändesaldo	-16	-30	-77	-59

Viimaste aastatega on valla rahvaarv pidevalt vähenenud.

Seisuga 01.01.2012 elas vallas 5161 inimest sh Roela osavallas 823; Tudu osavallas 431; Viru-Jaagupi osavallas 941 ja Vinni-Pajusti piirkonnas 2966 inimest. Valla elanike keskmine vanus on 42 aastat. Lapsi vanuses 0-6 aastat oli 382, vanuses 7-18 aastat oli 563, tööealisi vanuses 19-64 aastat oli 3367 ja vanemaid kui 65 aastat oli 879 inimest.

3.2 Alevike ja külade rahvaarv

Vinni valla rahvastiku tihedus on 10,6 in/km². Valla territooriumil paikneb 42 maa-asulat, neist 5 alevikku (Pajusti, Roela, Tudu, Vinni ja Viru-Jaagupi) ja 37 küla. Valla keskus paikneb Pajusti alevikus. Pajusti koos piirneva Vinni alevikuga on tõmbekeskused ning suuremale osale valla elanikele hea kättesaadavusega.

Elanike arvud ja nende muutus aastate lõikes (seisuga 01.jaan.)

Küla, alevik	2003	2005	2007	2010	2012
Alavere	13	16	13	14	19
Allika	35	37	33	32	31
Anguse	18	20	22	22	22
Aravuse	17	10	15	12	9
Aruküla	94	97	89	88	86
Aruvälja	36	31	30	29	30
Inju	160	135	134	131	105
Kadila	132	131	133	120	125
Kakumäe	86	83	83	92	87
Kannastiku	27	25	23	18	22
Karkuse	20	19	22	19	24
Kaukvere	1	1	1	1	1
Kehala	51	50	48	50	50
Koeravere	93	90	92	81	78
Kulina	53	49	52	49	49
Küti	133	132	128	120	117
Lepiku	61	73	69	58	44
Lähtse	26	26	29	37	36
Mõdriku	88	91	90	98	96
Mäetaguse	41	40	39	42	49
Nurmetu	44	45	41	39	42
Obja	76	69	64	50	46
Pajusti	817	769	755	736	694
Palasi	48	45	43	35	31
Piira	365	343	324	321	328
Puka	33	35	33	33	35
Rasivere	47	36	32	27	25
Ristiküla	50	49	49	47	43
Roela	622	574	529	538	504
Rünga	24	26	23	25	28
Saara	54	54	51	48	40
Soonuka	9	8	7	8	10
Suigu	14	14	13	12	6
Tammiku	26	27	27	26	29
Tudu	462	444	424	391	371
Vana-Vinni	103	99	105	104	105
Veadla	80	83	91	78	74
Vetiku	158	134	129	145	143
Vinni	1078	1029	1012	970	955
Viru-Jaagupi	431	435	428	434	421

Voore	74	70	67	60	60
Võhu	78	75	72	64	60
Valla täpsusega	1	8	10	19	31
KOKKU	5879	5627	5474	5323	5161

Lääne-Viru maakonnaplaneeringu teemaplaneeringu „Maakonna sotsiaalne infrastruktuur 2009-2015” järgi jaguneb Vinni vald seitsmeks kandiks:

- 1) Kadila kant (Kadila, Nurmetu, Veadla) kui maaline kant
- 2) Küti kant (Aravuse, Aruküla, Kulina, Küti, Lähtse, Võhu) kui maaline kant
- 3) Piira kant (Karkuse, Mäetaguse, Piira, Vetiku) kui linna lähiümbrus
- 4) Roela kant (Alavere, Lepiku, Obja, Puka, Rasivere, Ristiküla, Roela, Rünga, Saara, Soonuka, Tammiku) kui maaline keskuskant
- 5) Tudu kant (Anguse, Kaukvere, Palasi, Suigu, Tudu) kui maaline keskuskant
- 6) Vinni-Pajusti kant (Aruvälja, Inju, Kakumäe, Koeravere, Mõdriku, Pajusti, Vana-Vinni, Vinni) kui linnalähedane keskuskant
- 7) Viru-Jaagupi (Allika, Kannastiku, Kehala, Viru-Jaagupi, Voore) kui maaline kant

Kant on sotsiaalne ja kultuuriline asustuse algkooslus, millel on ühine „meie-tunne”. Ala, mida asustab konkreetne kogukond ja mis on neile oma. Moodustub enamasti mitmest asulast. Kandi moodustavad kas ksekus ja selle ümber koondunud asulad või asulate rühm ilma olulise keskuset. (Allikas: Lääne-Viru maakonnaplaneeringu teemaplaneering Maakonna sotsiaalne infrastruktuur 2009-2015)

4. Piirkonnad

4.1 Tudu

Tudu alevik asub Vinni valla kaguosas. Alevikku läbib maakondliku tähtsusega Rakvere-Rannapungerja maantee, samuti Tudu-Püssi-Lüganuse maantee.

Tudu osavalla moodustavad Tudu alevik, Palasi, Anguse, Suigu ja Kaukvere küla.

Valla keskusesse, mis asub Pajusti alevikus, on Tudust 43 km, maakonnakeskuse Rakvere kesklinna 40 km. Tartusse on 120 ja Tallinnasse 140 km.

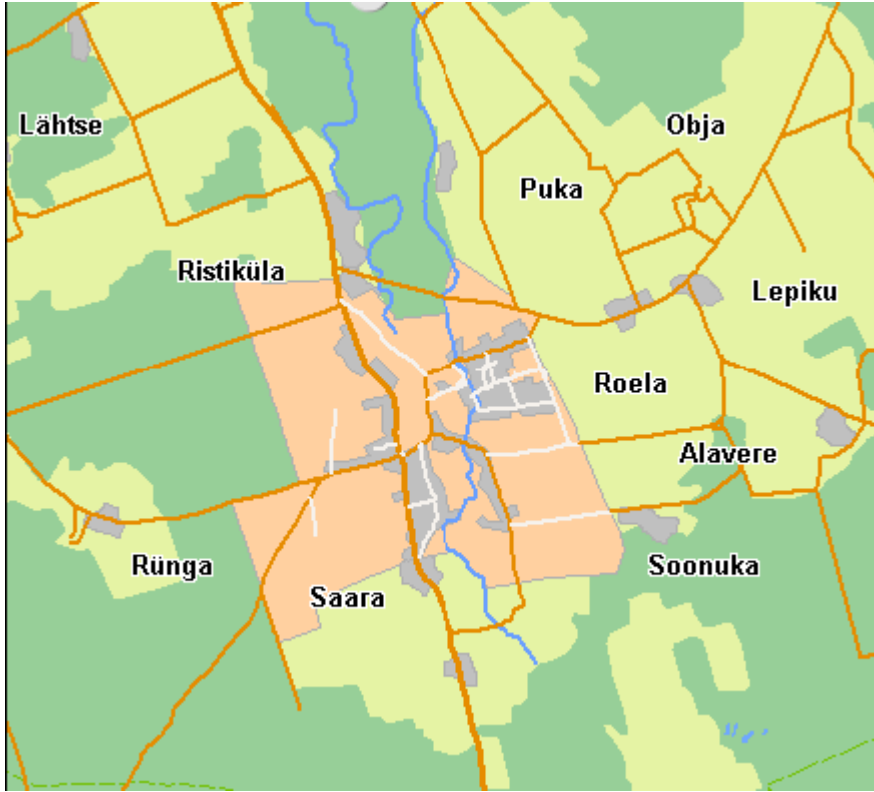
Tudu aleviku lähedal on maantee ääres Kalevipoja magamiskivi (ümberruud 16,8 m, kõrgus 2,2 m). Rahvajuttude järgi jäi Kalevipoeg sellel kivil magama (tuduma), sellest Tudu nimigi.

4.2 Roela

Roela alevik asub Vinni valla idaosas. Alevikku läbib Rakvere-Luige maantee, samuti Roela-Tudu ja Roela-Rahkla maanteed.

Roela osavalla piirkonda kuuluvad: Roela alevik, Alavere, Lepiku, Obja, Puka, Rasivere, Ristiküla, Rünga, Saara, Soonuka ja Tammiku külad.

Valla keskusesse Pajusti alevikku on Roelast 19 km, maakonnakeskuse Rakvere kesklinna 25 km. Tartusse 110 km ja Tallinnasse 125 km.

4.3 Viru- Jaagupi

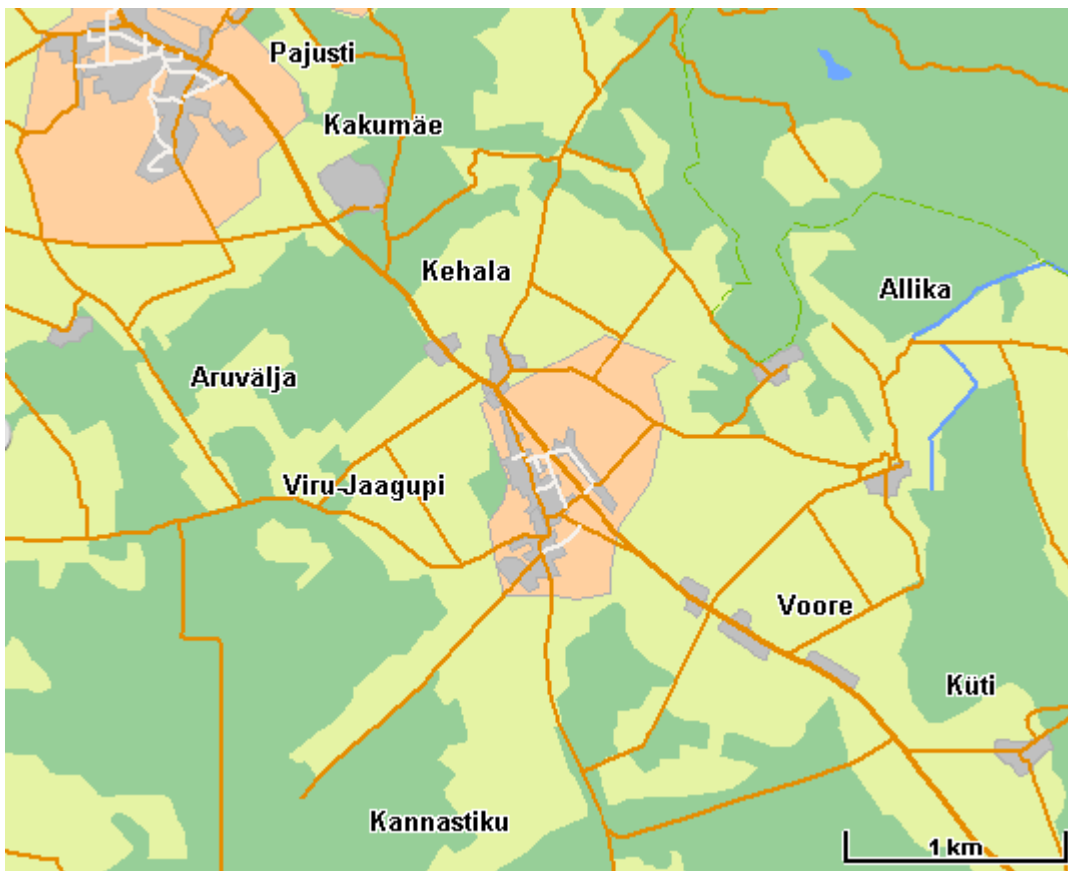
Viru-Jaagupi alevik asub Vinni valla keskmises, Rakvere-Luige maantee ja Viru-Jaagupi – Rahkla tee ääres. Viru-Jaagupi osavalla piirkonda kuuluvad: Viru-Jaagupi alevik, Allika, Aravuse, Aruküla, Kannastiku, Kehala, Kulina, Küti, Lähse, Voore ja Võhu külad.

Viru-Jaagupi aleviku ümbruses valitseb Pandivere kõrgustikule iseloomulik lainjas põlduderohke maastik. Laialdaste põldudega vahelduvad ilusad kuusemetsad. Ida pool Rakvere-Luige maanteed pälvib tähelepanu mitmekümne kilomeetri pikkune Mõdriku – Roela vallseljak. Võhu küla lähedal avanevad suured allikad. Neid leidub ka mujal kõrgustiku jalamil. Saueaugu maakohas on muistne linnus (Linnamägi). Viru-Jaagupi ümbrus kuulus 13. sajandil Muinas-Eesti Lemmu kihelkonda. Hiljem rajatud kiriklik kihelkond kandis algul Kehala (Keel) nime, hiljem hakati seda kiriku kaitsepühaku järgi nimetama Jaagupi kihelkonnaks.

Viru-Jaagupi kirik pärineb suuremas osas 15. sajandist, mil see ehitati gooti stiilis kodakirikuna.

Kirikuaias on võetud kaitse alla kaks stiilset rõngasristi (17. sajand). Aastail 1697 -1710 oli Viru-Jaagupi pastoriks ajalookroonik Christian Kelch, kelle "Liefländische Historia" ja selle järg "Continuation" on väärtuslik ajalooallikas. Kelchi kroonikas on trükitud esimene eesti rahvalaul "Jõrru! Jõrru! Jooks ma tullen".

Viru-Jaagupi kalmistule, mis asub asulast kilomeeter maad eemal, on maetud kuulus Vene maadeuurija ja meresõitja F. P. Wrangell (1796 -1870). Kirikust 300 m lääne pool on kaasiku all kaitsealune kultusekivi, millel leidub üle 60 lohukese. Viru-Jaagupi Kirikuküla Tahu suitsutares sündisid eesti kunsti suurmehed kaksikvennad Kristjan Raud (1865 -1943) ja Paul Raud (1865 -1930). Endise Tahu suitsutare kohale asetati kunstnike 100. sünniaastapäeval mälestuskivi.

4.4 Vinni, Pajusti ja Piira

Pajusti alevik asub Vinni valla keskosas hõlmates piirkonnana ka lääneosa.

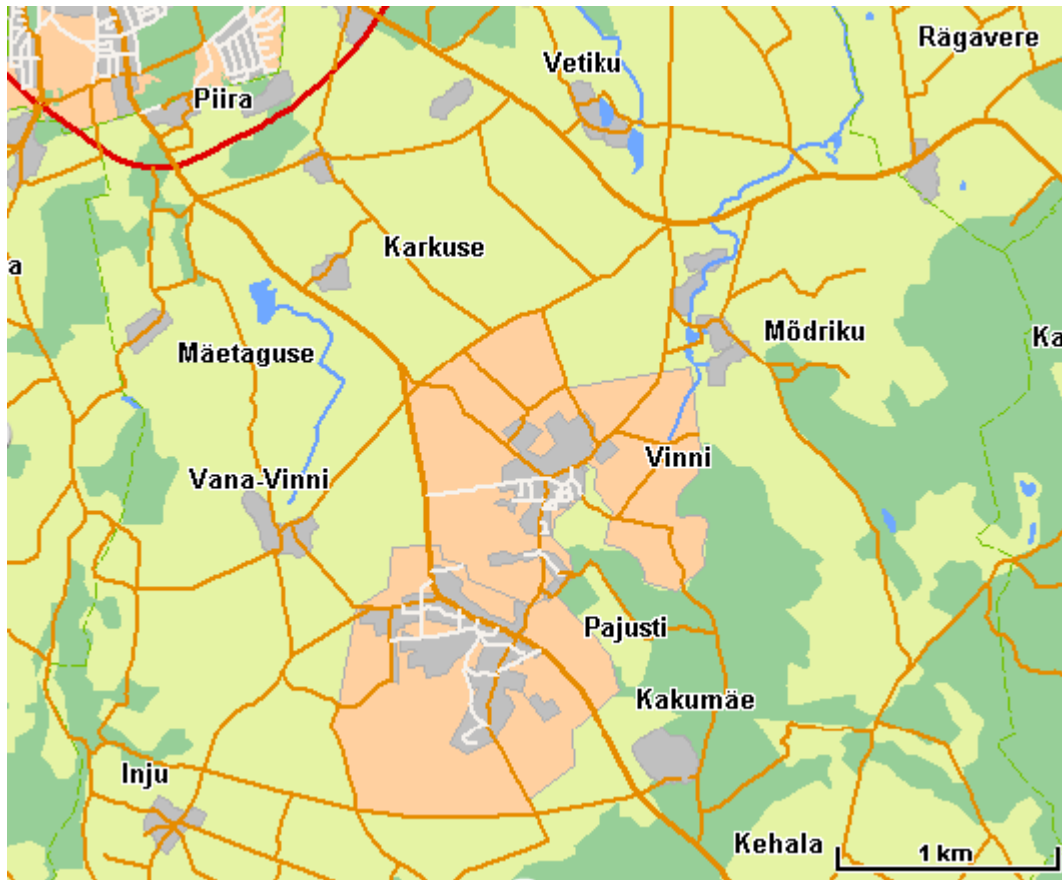
Pajusti on praegune valla keskus. Eduard Vilde 100. sünniaastapäeval avati klubi ees Eduard Vilde monument (skulptor August Vomm).

Vinni alevik asub Vinni valla keskosas hõlmates piirkonnana ka kirdeosa.

15. augustil 1708. a. toimus Vinni väljadel viimane Põhjasõja lahing Eesti pinnal, milles rootslased olid sunnitud taganema. Jupri mägedes purustati nad täielikult. Rahvatraditsioonis peetakse ühte küngast Vinni väljal lahingus langenud rootslaste matusepaigaks.

Vinni tammik kuulub 90 ha ulatuses riikliku kaitse alla. Puude kõrgus selles Põhja-Eesti ühes kaunimas tammikus on üle 20 m, ümbermõõt ca 3,2 m. Vinni tammik on loodusliku tekkega ja kujunenud 300-400 aastat tagasi. Praeguste tammede vanus on 250-270 aastat. Vinni tammik on hariliku tamme põhjapoolsemaid levikualasid.

Vinni-Pajusti piirkonda kuuluvad ka Aruvälja, Inju, Kadila, Kakumäe, Koeravere, Vana-Vinni, Veadla, Vetiku ja Mõdriku külad.

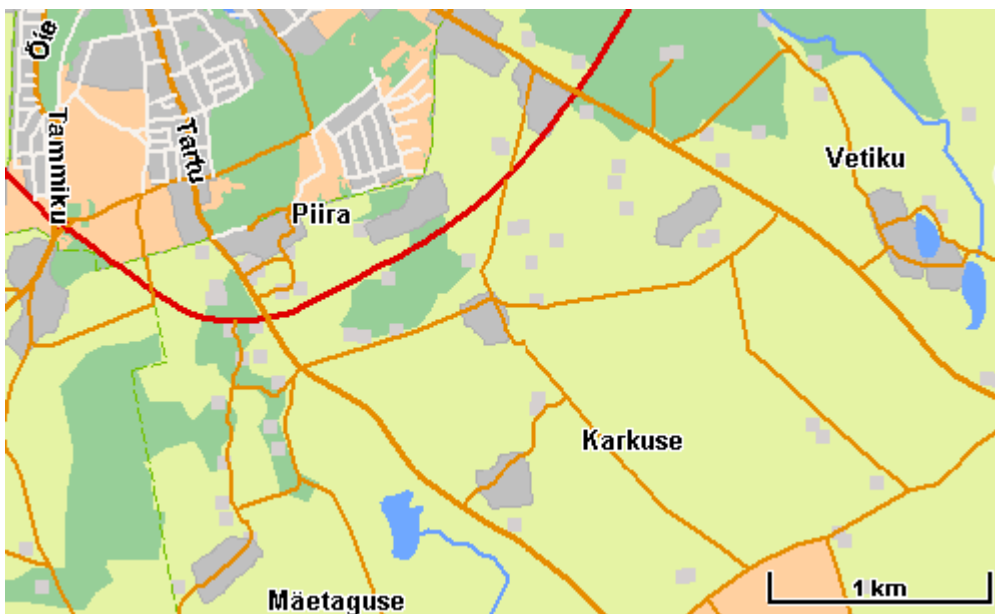

Piira

Piira küla asub Vinni valla põhja osas, piirnedes Rakvere linnaga. Piira piirkonda kuuluvad: Karkuse, Mäetaguse ja Piira külad.

Piira mõis on kuulunud parun Carl Timoleon von Neffile. 1976. a valmis Piira mõisa juures tolle aja moodsaim veterinaarkeskus vabariigis, kuhu koondati veterinaarjaam, veterinaarlaboratoorium, loomaravila ja veterinaarapteek. Mõisa lähedal tegutsevad peale Lääne-Viru Veterinaarkeskuse veel ehitusettevõtte OÜ Restaure, elektritööde ettevõtte Viru Elektrik ja AS EMPOWER Rakvere allüksus, ning kaubandusfirma AS Remedium.

Praeguseks on piirkond muutunud atraktiivseks uuselamurajooniks.

5. Loodus ja loodusvarad

5.1 Maa

Vinni valla tähtsaimaks loodusressursiks on viljakas maa. Maafondi kasutamise seisukohalt võib valla territooriumi tinglikult jagada loode - kagu suunalise Mõdriku-Rasivere joonega kaheks: joonest lääne poole jääb põllumajanduslikuks tootmiseks sobiv maa ja ida poole metsamaa. Kogu valla maakasutusest on haritavat maad ca 1/3. Haritava maa keskmine viljakus on kõrge - 44 hindepunkti. Põllumajandusmaa kasutamine on intensiivne, seda eriti valla kesk- ja põhjaosas.

Valla pindalast 60% on kaetud metsaga. Sellest suurem osa (ehk 60%) on RMK (Riigimetsa Majandamise Keskus) halduses. Ligi 10 000 ha metsa on eraomandis.

5.2 Maavarad

Vinni vald on maavarade poolest suhteliselt rikas. Üleriigilise tähtsusega maardlatest paiknevad vallas Eesti põlevkivimaardla perifeerne osa ja Rakvere fosforiidimaardla (osaliselt). Eesti põlevkivimaardlast jäävad Vinni valla territooriumile Kohala, Oandu ja Sonda uuringuväljad (kõik osaliselt).

Valla ainus geoloogiliselt uuritud ehituskivi leiukoht asub Viru-Jaagupi alevikust läänes Kannastiku külas (varem nimetatud Inju-Merikülas), kus paljanduvad Porkuni lademe lubjakivid ja dolomiidid. Minevikus on siit murtud kivi kasutatud ümbruskonna hoonete ehitamiseks, mille kõige paremaks näiteks on lähedalasuv Inju mõisahoone.

Turbavarudelt on Vinni vald maakonna rikkamaid. Tootmine toimub Punasoo ja Saara maardla Soonuka tootmisalal.

Vinni valla põhjaosas paiknevad kolm suhteliselt väikest kruusliiva maardlat: Haava, Kakumäe ja Kehala. Kvaliteedilt ei vasta kaevandatav materjal üheski nimetatud maardlas ehituskruusliivale, vaid on kvalifitseeritav maa-ainesena.

5.3 Põhjavesi

Valdav osa Vinni valla territooriumist paikneb Pandivere karstunud aluspõhjalise kõrgustiku idanõlval. 2003. aastal loodi Pandivere- ja Adavere-Põltsamaa nitraaditundlik ala. Võrreldes ülejäänud Eestiga on nitraaditundliku ala eripäraks paiknemine aluspõhjalise tuumikuga kõrgustikul, mida läbivad arvukad tektooniliste rikete võõndid ning paiknevad ulatuslikud karstialad, kus toimub intensiivne põhjavee varude täienemine. Põhjaveest toituvad miinimumperioodil allikad ja jõed. Et nitraaditundlikult alalt algab suur osa Eesti jõgedest, siis on põhjavee kvaliteet väga oluline ka jõgede vee kvaliteedi kujunemisel. Põhjavee kvaliteeti mõjutavad eelkõige kohalikud punktreostusallikad: tehisaluseta sõnniku välihoidlad, asulate amortiseerunud kanalisatsioonirajatised ja puuduvad reoveepuhastid jms. Hajaasustuse puurkaevud, mis toituvad ülemisest põhjaveehorisonidist on väga tundlikud nii pinnasereostusele ja sademete hulgatele, mistõttu veekvaliteet neis on väga kõikumine ning põuastel perioodidel jäävad mitmed kaevud veetuks.

5.4 Jõed, järved

Valla suurim järv on Tudu järv, mille pindala ületab 25 ha ning kus kõige sügavam koht on 5 m. Järv asub Tudusoo maastikukaitsealal. Tuntud on ka Aravuse järv suurusega 5,3 ha ja sügavusega 3 meetrit. Nimetamist väärivad ka Saueaugu ajutised järvikud, Vetiku Suur- ja Väikejärv, Mõdriku allikatiigid, Roela paisjärv ja Puusepa järv.

5.5 Kaitsealused loodusobjektid

1. Pandivere- ja Adavere-Põltsamaa nitraaditundlik ala

Pindala 3250 km², moodustatud 2003. aastal.

Ala jaguneb Pandivere- ja Adavere-Põltsamaa nitraaditundlikuks piirkonnaks ning nitraaditundliku ala piires asuvad kaitsmata põhjaveega pae- ja karstialad pinnakatte paksusega kuni 2 meetrit.

Tegemist on kahe looduslike tingimuste poolest erineva piirkonnaga:

Pandivere kõrgustik-2382 km²

Kesk-Eesti tasandikul asuv Adavere-Põltsamaa piirkond-667 km²

Nende vahele jääb Endla soostik-201 km²

Suurimad erinevused on eri piirkondade veevarude kujunemises. Pandivere on kogu Eesti jaoks oluline põhjavee toiteala, Kesk-Eesti tasandik on aga põhjavee kohalik toiteala ning transiit- ja väljumisala.

Pandivere kõrgustiku keskosas 1374 km² suurusel pindalal puuduvad alalised veekogud.

Pandivere nitraaditundlikus piirkonnas asub lisaks ligi 750 karstilehtrit (muutuv suurus).

Tegemist on Eesti suurima infiltratsioonialaga, kus on head tingimused põhjavee kujunemiseks, kuid kuhu koos aluspõhjakiivimitesse liikuva sadeveega pääseb ka reostus.

Tegevuspiirangud allikate ja karstilehtrite ümbruses.

Allikate ja karstilehtrite ümbruses on 10 meetri ulatuses veepiirist või karstilehtri servast keelatud:

- 1) väetamine;
- 2) taimekaitsevahendite kasutamine;
- 3) sõnniku hoidmine sõnnikuaunas.

Olulisemateks allikateks Vinni valla territooriumil on Mõdriku ja Vetiku allikad.

Olulise allikate ja karstilehtrite ümbruses on kuni 50 meetri ulatuses veepiirist või karstilehtri servast keelatud:

- 1) maa kasutuse sihtotstarbe muutmine;
- 2) loodusliku rohumaa, metsa või soo ülesharimine;
- 3) vee kvaliteeti ohustavate ehitiste rajamine;
- 4) maavarade või maa-ainese kaevandamine;
- 5) heitvee pinnasesse juhtimine;
- 6) metsa lageraie;
- 7) kuivendussüsteemi ehitamine;
- 8) loomade matmiskohtade rajamine;
- 9) kalmistute rajamine.

Karstilehtreid on keelatud risustada ja täita.

Nitraaditundlikul alal teeb põllumajandusliku tootmise keeruliseks asjaolu, et seal asuvad Eesti viljakaimad mullad. Seetõttu on seal maakasutus riigi keskmisega võrreldes ligi

50% intensiivsem. Sama võib öelda loomakasvatuse kohta – nitraaditundlikul alal kasvatatakse 35% riigi veistest, 30% sigadest ja 12,5% kodulindudest.

Põllumajanduslikku hajureostust põhjustavad põhiliselt orgaanilised ja mineraalväetised, silomahl ning taimekaitsevahendid.

Nitraaditundlikul alal on kokku 1190 km² haritavat maad.

2. Mõdriku-Roela maastikukaitseala

Pindala ca 1600 ha, moodustatud 1978. aastal pinnavormide (Mõdriku - Roela oosistu, Mõdriku-Mustjärve mõhnastik) ning allikate ja allikajärvede kaitseks. On Eesti üks pikemaid (ca 18 km) ja kitsamaid kaitsealasid, mis kujutab endast katkelist, 18 km pikkust loode-kagusuunalist ooside ja mõhnade jada, mille servaalal leidub arvukalt allikaid ja allikajärvi. Huvitavaimad on kuni 17 m kõrgused tihedalt kõrvuti ja järjestikku paiknevad järsunõlvilised (kalle kuni 25°) Roela oosid. Kuigi kohati kruusa kaevandamisega rikutud, on oosistik huvipakkuv jääserva asendite uurimise seisukohalt ning valdavalt metsaga kaetuna ka hinnatud puhkepaik.

Kaitsealal on viis sihtkaitsevööndit:

- 1) Kantküla sihtkaitsevöönd;
- 2) Roela sihtkaitsevöönd;
- 3) Soaluse sihtkaitsevöönd;
- 4) Udujärve-Mustjärve sihtkaitsevöönd;
- 5) Vabatküla sihtkaitsevöönd.

Mõdriku - Roela piiranguvöönd on kaitseala majandatav osa, mis ei kuulu sihtkaitsevööndisse. Koostamisel on maastikukaitseala kaitsekorralduskava 2012-2021.

3. Vinni-Pajusti maastikukaitseala

Pindala 92,7 ha, puude vanus 350-400 aastat. Euroopa üks põjapoolsemaid tamme kasvukohti. Jämedaima puu übermõõt ulatub 320 cm-ni. Maastikukaitseala lubatud ja keelatud tegevused on sätestatud maastikukaitseala kaitse-eeskirjas. On valminud ja kinnitatud maastikukaitseala kaitsekorralduskava aastateks 2012-2021.

Kaitsealal on kaks sihtkaitsevööndit:

- 1) Vinni sihtkaitsevöönd;
- 2) Pajusti sihtkaitsevöönd.

4. Suigu looduskaitseala

Looduskaitseala moodustati 1976. aastal ürgmetsa kaitseks looduskaitse reservaadi baasil. Kaitseala eesmärk on põlismetsade ning kaitsealuste liikide ja nende elupaikade kaitse. Siin domineerivad 120- 150 aastased kuuse-segametsad. Põhiosal kaitsealast on igasugune inimtegevus puudunud vähemalt 25 aastat. Kaitseala on loodud piirkonnale iseloomulike esinduslike looduslike metsakoosluste, mis ühtlasi on ka ohustatud liikide (lendorav, must toonekurg) elupaigad, kaitseks. Eesmärgiks on võimaldada nende metsade arengut üksnes loodusliku protsessina. Kaitseala metsad kuuluvad hoiu- ja looduskaitse kateegooriasse.

Kaitsealal on kaks sihtkaitsevööndit:

- 1) Suigu sihtkaitsevöönd;
- 2) Peressaare sihtkaitsevöönd.

5. Tudusoo maastikukaitseala

Maastikukaitseala on üldpindalaga 2796 ha, sellest Vinni valla piires paikneb ca 600 ha. See on moodustatud Tudu järve ja seda ümbritseva laukarohke kõrgraba ning seal elutsevate haruldaste looma- ja linnuliikide elupaikade kaitseks. Koos põhja pool paikneva Punasoo ja lõunasse jääva Luusaare rabaga kujutab ta endast väga olulist, ühtlasi aga kahjustuste suhtes tundlikku veereservuaari siinse karstiala piirkonnas. Samuti hõlmab kaitseala kolme metsise (II kategooria kaitsealune liik) mängu- ja püsielupaika ning endise pruunkarude reservaadi idaosa.

Tudu järv (pindala 25,7 ha) on tüüpiline huumustoiteline järv, mille sügavus on kuni 5 m. Järve vesi on pruunikas ning leidub üksikuid kalu. Väga omapärase liigivaese ökosüsteemina pakub järv suurt teaduslikku huvi. Järve kirdekaldal asuvad metskonna suvila ning supluskoht. See on valla suurim järv, kust algab kraavina Tagajõgi.

Koostamisel on maastikukaitseala kaitsekorralduskava 2012-2021.

6. Sirtsu sookaitseala

Sookaitseala üldpindala on 2853 ha, sellest Vinni valla piiresse jääb 731 ha. Metsamassiiviga ümbritsetud rohkete laugaste ja älvestega soodeahelik on eelkõige tuntud kui jõhvikaraba, kuid omab ka keskkonnakaitse, ökoloogilist ja teaduslikku tähtsust suure veevaruga rabamassiivina ning haruldaste linnuliikide (kaljukotkas, must toonekurg) pesitsuspaigana. Kaitseala ülesandeks on kaitsta Sirtsu soostikku ja seal esinevaid ohustatud liike, samuti pikemat aega majandustegevusest vähemõjutatud soostikku ümbritsevaid metsakooslusi, metsise mängupaiku ja lendorava püsielupaiku.

7. Haavakannu hoiuala

Hoiuala üldpindala on 780 ha asudes Vinni ja Väike-Maarja valdades. Kaitse-eesmärk on elupaigatüüpide - lubjavaesel mullal asuvate liigirikaste niitude, puisniitude, vanade laialehiste metsade ja rohunditerikaste kuusikute kaitse ning kauni kuldkinga (*Cypripedium calceolus*) kasvukoha kaitse.

8. Suurekivi hoiuala

Suurekivi hoiuala üldpindala on 272 ha. Kaitse-eesmärk on elupaigatüübi - rohunditerikaste kuusikute kaitse ning lendorava (*Pteromys volans*) ja kauni kuldkinga (*Cypripedium calceolus*) elupaikade kaitse.

9. Maastiku üksikelemendid

- ◆ Allika küla allikas
- ◆ Mõdriku mõisa allikad
- ◆ Mõdriku veski allikad
- ◆ Vetiku allikad

10. Pargid, puistud

- ◆ Inju park parkmetsaga, pindala 15,7 ha;
- ◆ Kulina park, pindala 3,1 ha;
- ◆ Küti park, pindala 3,6 ha;
- ◆ Roela park, pindala 5,4 ha;

- ◆ Tudu park, pindala 3,4 ha;
- ◆ Mõdriku park, pindala 4,3 ha;
- ◆ Vinni park, pindalaga 2,5 ha.

11. Põlispuud

- ◆ Hõbepappel „Pilvepuu“ Tudu kooli ees, ümbermõõt 3,6 m.

12. Rändrahnud

- ◆ Tuduküla rändrahn Suigu külas, kõrgus 3,8 m, ümbermõõt 19,4 m.

6. Keskkond

6.1 Olulisemad keskkonnaprobleemid

Vinni valla olulisemad keskkonnaprobleemid on:

1. Põhjavee reostatus lämmastikühenditega

Valdav osa Vinni valla territooriumist paikneb Pandivere kõrgustiku karstunud võlvil ja idanõlval, mida läbivad tektooniliste rikete vööndid, mistõttu pindmine põllumajandusreostus jõuab suhteliselt kergesti põhjavette. Mõõtmised on näidanud, et Pandivere nitraaditundliku ala enim reostunud veega jõgi on Sõmeru jõgi ja seda just allpool Vinni ja Vetiku tootmiskeskusi.

Sellise olukorra on loonud:

- ◆ looduslikud tingimused - põhjavee nõrk reostuskaitstus, pinnakatte paksus valdavalt 2...5 m;
- ◆ vananenud tehnoloogia - farmide sõnnikuhoidlad on liiga väikese mahutavusega, amortiseerunud ja ei pea vett, põlluhoidlad on ilma tehisalusega;
- ◆ kaevude ebarahuldav tehniline seisund;
- ◆ madal keskkonnateadlikkus - mineraal- ja orgaaniliste väetiste (sõnniku, läga, virtsa) laotamine valel ajal, ülemäärasel hulgal või sobimatu tehnoloogia ja seadmetega; ei peeta kinni kaevude ja veekogude kaitsetsoonidest ega Pandivere veekaitsealal kehtivatest piirangutest;
- ◆ Vinni, Viru-Jaagupi, Roela ja Vetiku heitveepuhastite vähene tõhusus;
- ◆ rahaliste vahendite nappus.

2. Põhjaveevarude ebaratsionaalsest kasutamisest ja saastamisest tingitud joogivee kvaliteedi langus

Joogiveevarustus toimub Vinni vallas põhiliselt puurkaevude baasil. Tiheasustusega aladel (Vinni, Pajusti, Viru-Jaagupi, Roela, Piira) on tarbijate veega varustamiseks rajatud ühisveevärk. Tudu alevikus on ühisveevärk osaliselt rajatud. Väiksemate asulate ja talumajapidamiste veega varustamine toimub individuaalpuurkaevude baasil, salvkaeve on suhteliselt vähe. Tihti on kaevud ilma vajaliku sanitaarkaitsetsoonita, mistõttu nende vee kvaliteet on kergesti mõjutatav kohalikest reostusallikatest (laut, sõnnikupatarei, läga laotamine).

Kohati ei vasta ka suurte asulate ühisveevärgi vesi Eesti joogivee standardi nõuetele (hägusus, värvus, ülemäärane rauasisaldus); on esinenud bakterioloogilise reostuse juhtumeid.

Olukorra on põhjustanud:

- ◆ keskkonnavalase tehnilise infrastruktuuri mahajäämus;
- ◆ vananenud tehnoloogia - seadmed ja torustik on amortiseerunud;
- ◆ vale tehnoloogia - torustikud on üledimensioneeritud, mistõttu neis seisma jääv vesi roiskub;
- ◆ rahaliste vahendite nappus.

3. Keskkonna saastamine jäätmetega ja jäätmekäitluse korrastamatus

Korraldatud jäätmeveoga on hõlmatud kogu vald. Küllaltki tõsiseks probleemiks on väljastpoolt valda (põhiliselt Rakvere linnast) tulev reostus.

Olukorra on põhjustanud:

- ◆ ühtse maakondliku jäätmekäitlussüsteemi puudumine;
- ◆ riikliku süsteemi puudulik rakendumine jäätmete taaskasutamiseks;
- ◆ üldine madal keskkonnateadlikkus;
- ◆ puudulik järelevalve.

6.2 Probleemsed objektid

Suuremateks potentsiaalseteks reostajateks on kaitsmata põhjaveega alal tegutsevad farmid, mille sõnnikuhoidlad pole vettpidavad, samuti tehisaluseta sõnniku välihoidlad ja isetegevuslikud prügi mahapaneku kohad.

Tulevikus ei tohi lubada kaitsmata põhjaveega alale rajada uusi tootmishooneid, mis võiksid kujuneda täiendavateks reostusallikateks. Tootjale on vaja selgitada, et kaitsmata põhjaveega alal pole võimalik ilma loodust kahjustamata toota palju ja odavalt.

Valla edelaosas paikneb endine Kadila raketibaas (likvideeritud 1980. aastal). Raketibaasi maa-alal teostati 1993. aastal TA Geoloogia Instituudi poolt keskkonnauuringud, mille kohaselt selle lähiümbruses on vajalik regulaarne põhjavee kvaliteedi kontroll. Valdav osa raketibaasi ehitistest on tänaseks lammutatud.

Vinni-Pajusti MKA on hetkel jätkuvalt riigi omandis olev. Metsamaa haldajaks on RMK Lääne-Viru metskond. Kaitseala staatuse ja vääriselupaigaliste alade esinemise tõttu metsade majandamise võimalus ja huvi puudub. Kohalik omavalitsus on nii rekreatsiooni radade kui poollooduslike koosluste hooldamisest maastikuilme kujundamise eesmärgil aktiivselt huvitatud. On otstarbekas kaaluda, kas mitte jätkuvalt riigi omandis olevad katastrisse kandmata maad anda sihtotstarbeliselt KOV munitsipaalvaldusesse ja/või sõlmida RMK ja omavalitsuse vahel vastav õiguste ja kohustuste üleandmise haldusleping.

Vinni-Pajusti MKA kuulub Natura 2000 üle-euroopalisse looduskaitsealade võrgustikku, mille eesmärk on tagada haruldaste või ohustatud lindude, loomade ja taimede ning nende elupaikade ja kasvukohtade kaitse.

6.3 Visioon

Vinni vald on kauni ja puhta loodusega keskkonnasõbralik ja heakorrastatud vald

Loodusvarad

Maareform on lõpule viidud, on määratletud era-, munitsipaal- ja riigimaa.

Vallal on täielik ülevaade oma haldusterritooriumil esinevatest maavaradest ja muudest loodusressurssidest.

Toimub säästlik ja keskkonnasõbralik metsamajandus.

Turba tootmine toimub Punasoo ja Saara maardlates senistes mahtudes. Ülejäänud perspektiivsed turbamaardlad on reservis.

Põlevkivi kaevandamist pole toorme madala kvaliteedi ja ebasoodsate lasumistingimuste tõttu alustatud.

Fosforiidi varud on arvel passiivsete varudena ning kaevandamist ei toimu.

Põhjavee varud ja kvaliteet on välja selgitatud, toimub pidev põhjavee seire. Vee ratsionaalseks kasutamiseks on kaevudele ja tarbijaile paigaldatud veemõõtjad.

Viru-Jaagupi, Roela ja Vetiku heitveepuhastid on rekonstrueeritud.

Nn. Inju-Meriküla maardla lubja- ja dolokivi kasutuselevõtt on nii lähemas kui kaugemas tulevikus väherealne.

Maa-ainese – kruusliiva – tootmine kavandatavas karjääris.

Keskkond ja keskkonnakaitse

Kõik valla asulad on ühinenud korraldatud jäätmekäitlussüsteemiga.

Suuremates asulates on välja arendatud ohtlike ja taaskasutatavate jäätmete kogumisvõrgustik ning/või kord aastas korraldatakse nende jäätmete kogumising.

Põhjavee reostusallikad on likvideeritud ning kõik valla asulad on varustatud nõuetekohase veega.

Kaitsealused objektid on tähistatud ja korrastatud, pargid ja kalmistud hooldatud.

Kõigis eluvaldkondades, eriti aga taastumatute maavarade kasutamisel lähtutakse keskkonnasäästlikest põhimõtetest.

Keskkonnarajatised

Kõigis valla suuremates asulates on vee- ja kanalisatsioonirajatised rekonstrueeritud või välja ehitatud, elanikele on tagatud kvaliteetne joogivesi ning puhastamata heitvett eesvoolu ei juhitata.

Vinni-Pajusti tammikusse, Roela oosile ja Tudu ümbrusesse on rajatud loodusõppe, liikumisharrastuse- ja matkarajad.

Rajamisel on valda hõlmav keskkonnasõbralik jalg- ja jalgrattateede võrk.

6.4 Arengueesmärgid

- 1) Keskkonnateadlikkuse ja keskkonnahoidliku tarbimise edendamine;
- 2) Toimiv jäätmekäitlussüsteem Lääne-Viru Jäätme keskuse baasil;
- 3) Põhjaveevarude säästev kasutamine ja kaitse;
- 4) Veekogudesse juhitava heitvee normatiivse puhtuse tagamine;
- 5) Maastiku ja elustiku mitmekesisuse säilitamine;
- 6) Puhta elu- ja looduskeskkonna arendamine;
- 7) Rekreatsioonialana kasutamist võimaldava jätkuvalt riigi omandis oleva maa (haljasalad, mänguplatsid, pargid jms) sihtotstarbeline kasutamine ja maa munitsipaliseerimine (Vinni-Pajusti tammik);
- 8) Keskkonna järelevalve teostamine;
- 9) Keskkonnaalane koostöö naabervaldadega.

7. Ettevõtlus

Vinni valla ettevõtlus on mitmekesine ja piirkonniti väga erinev. Suurimad tööandjad on jätkuvalt põllumajandusettevõtted. Vinni vald oma looduslike ja arhitektuuriliste objektidega võimaldab turismialase tegevuse arengut.

Tootmisettevõtete peamine tegevusala on olnud siiani puidu töötlemine ja puidutoodete tootmine. Kuid kuna toormaterjali kättesaadavus on muutunud pingsamaks, on sõelale jäämas need, kes on leidnud teatud turuniši – mööbel, ukсед, aknad, puitmajad jne.

Peamiseks mureallikateks ettevõtjatele on tööjõu madal kvaliteet ja piiratud ressursid.

Vinni vald on liitunud investorteeninduse programmiga.

Järgnevalt valla ettevõtluse arengust piirkonniti:

7.1 Tudu

Hetkel logistiliselt piiratud asukohas paiknev asula Lääne- ja Ida-Virumaa piiril. Praeguseks on Rannapungerja maantee asfalteeritud Peipsi järveni. Kuna asula asub väga looduskaunis ning vaatamisväärsete loodusobjektide keskel, on valmival teelõigul suur roll selle aleviku ja piirkonna arengul, võimaldades turismi ja majutusega tegelevate ettevõtjate teket.

Olemas on ettevõtluse arendamiseks vajalik tootmismaa reserv ning rajatud vee- ja kanalisatsioonitrassid koos heitveepuhastiga võimaldavad uute tootmisüksuste tulekut.

Praegu on suurimaks tööandjaks kohalikul kapitalil põhinev palkmaju valmistav Tender Ehitus OÜ ja Vinni vald.

7.2 Roela

Roela alevik on kompakselt arenenud ja omab korralikku infrastruktuuri. Piirkonnas on piisavalt vabu hooneid, mida soovi korral ettevõtluse alustamiseks või üle kolimiseks kasutada. Samuti on Roela piirkond looduslikult väga kaunis kohas, mis võimaldab arendada turismiettevõtjate tegevust.

Suuremad tööandjad Roela piirkonnas on Vinni vald, Roela Suurtalu, OÜ Elmi, Ehel OÜ.

7.3 Viru - Jaagupi

Infrastruktuur on hästi arenenud ja ligipääs suurematele teedele on hea. Ettevõtlust pärssivaks teguriks on kvalifitseeritud tööjõu puudus. Kohalikuks suurimaks tööandjaks on põllumajandusettevõtete grupp Indrek Klammeri juhtimisel.

7.4 Vinni

Vinni keskus koos naaberaladega on tugev põllumajandus- ja loomakasvatusekeskus. Hetkel on suurem osa vanu hooneid ümber ehitatud uuteks tootmisüksusteks. Kuid on säilinud ka loomakasvatus: veisefarmid, sigalad, hobusefarm.

Infrastruktuur on olemas, gaasitrass ulatub olulisemate tootmishooneteni. Valmimas on biogaasil töötav kombijaam. Vinni tööstusala olemasolevad hooned on valdavalt tootmisse kaasatud, kuid on jätkuvalt vaba tootmismaad ettevõtluse arendamiseks. Tootmispiirkond on ühendatud Vinni aleviku ühiskanalisatsiooniga. Piirkonna avalikult kasutatavad teed on korrastatud.

7.5 Pajusti

Samaväärselt Vinni piirkonnale on Pajustis piisavalt maid, mida arendada uute ettevõtete ligimeelitamiseks või olemasolevate laiendamiseks, näiteks endine rebasefarmi ala (riigimaa valitsejaks on Keskkonnaministeerium). Riigimaa-alade tasuta valla omandisse andmine ja maade jätkuv munitsipaliseerimine võimaldaks neid kiirelt ja efektiivselt valla poolt arendustegevusse lülitada.

Suurimaks plussiks on Rakvere lähedus, mis soosib tunduvalt tööjõu kättesaadavust ja ka logistilist juurdepääsu.

7.6 Piira

Piira piirkonnas on ettevõtetus koondunud peamiselt endise Piira mõisa juurde. Mõisa lähistel asuvad elektriheituse, ehituse ja kaubanduse ettevõtted ning Lääne-Viru Veterinaarkeskusse koondunud põllumajanduslikud riigiasutused. Neist eraldi paiknevad OÜ Piira Talu ja Lääne-Viru Jäätmekeskus.

Seisuga 01.09.2012.a. on Vinni vallas registreeritud 672 ettevõtet ja ettevõtjat. Neist 14 aktsiaseltsi, 312 osäühingut, 119 mittetulundusühingut, 199 FIE ja 28 korteriühistut.

7.7 Visioon

Arenenud põllumajandusega, kohalikul toorainel põhinev, keskkonnasõbralikku ja –säästlikku tootmist toetav, investeerijale atraktiivne, kauni loodusega puhke- ja turismipiirkonnana tuntud vald.

7.8 Arengueesmärgid

- 1) Ettevõtlusaktiivsuse ja investeeringute kasvu soodustamine, ettevõtlusega alustamise toetamine valla eelarvest;
- 2) Arenenud infrastruktuuriga ettevõtluskeskkonna kujundamine lähtuvalt valla üldplaneeringust sh Pajusti aleviku Naaritsa tn 13 asuva tootmismaa sihtotstarbega maa-ala taotlemine riigilt valla omandisse inkubatsioonikeskuse rajamiseks, tööstuspargi rajamise võimaluste loomiseks;
- 3) Alternatiivsete energia tootmise lahendite väljatöötamise toetamine;
- 4) Toimiva ettevõtlusalase koostöö koordineerimine kõigil tasanditel;
- 5) Puhke- ja turismiettevõtluse võimaluste tutvustamine;
- 6) Infoliikumise süsteemi väljakujundamine;
- 7) Kvalifitseeritud tööjõu olemasoluks ümber- ja täiendõppe propageerimine;
- 8) Ettevõtlust soodustava tegurina arenenud taristuga elamiskeskonna loomine.

8. Tehniline infrastruktuur

8.1. Veevarustus ja kanalisatsioon

Vallale kuuluvad veevarustus ja -kanalisatsioonisüsteemid (edaspidi ÜVVK) toimivad Vinni, Pajusti, Viru-Jaagupi, Roela ja Tudu alevikes ning Piira ja Vetiku külas. Ühisveevarustusega on Kadila, Kakumäe, Kulina, Küti, Lepiku, Inju ja Koeravere külad. Veevarustuse ja kanalisatsiooni teenuseid osutavad ka Vetiku, Võhu, Aravuse, Saara, ning Piira küla eravalduuses olevate VK-süsteemide valdajad. Mõdriku külas osutab veevarustuse teenust Lääne-Viru Rakenduskõrgkool. Enamik valla ÜVVK-süsteeme vajavad põhjalikku rekonstrueerimist. Enamikul asulate veevarustussüsteemidest puudub pumpla avarii korral varuvõimalus asula veega varustamiseks. Roela ja Viru-Jaagupi heitveepuhastid vajavad renoveerimist. Vetiku reoveepuhasti ei tööta ja vajab uuesti ülesehitamist. Heitveepuhastid on rajatud 2005.a Tudusse ja 2004.a Mõdrikusse. Vinni heitveepuhasti rekonstrueeriti 2000.a, kuid puhastil on vaja tõhustada fosfori- ja lämmastikuärastust ning lahendada jääkmuda töötlemine.

Reoveepuhastid puuduvad järgmistes üle 50 elanikuga asulates - Injus, Kütis, Kadilas ja Kakumäel.

Rakvere linnaga külgnev Piira ÜVVK- süsteem on ühenduses linna ÜVVK- võrkudega, mida haldab VK-teenuste osutamiseks Rakvere Vesi AS. Tudu ÜVVK- süsteemi haldab OÜ Roela Soojus (valla munitsipaalettevõtte). Lähiaastate ÜVVK arengut käsitleb 2008.a valminud ÜVVK arengukava.

Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfondi veemajanduse infrastruktuuri arendamise meetmest rahastatav Vinni valla veemajandusprojekt on teostamisel. Vinni, Pajusti, Viru-Jaagupi ja Roela alevike ning Vetiku küla ÜVVK rekonstrueeritakse 2,6 miljoni euro eest, millest Ühtekuuluvusfondi eraldis on 2,1 miljonit eurot. Tööd teostatakse 2013. aastal.

8.2. Teed ja ühistransport

Teedevõrk

Vinni valla territooriumil asub kohalike teid ja tänavaid kokku 123,1 km, avalikuks kasutuseks määratud erateid 173,0 km ja erateid 146,5 km. Valla teed ja tänavad ning avalikuks kasutuseks määratud erateed on kantud Riiklikusse Teeregistrisse. Teede üldine olukord on rahuldav, kohati hea.

Kõigi vallas paiknevate teede omanduslik kuuluvus ei ole veel kindlaks määratud. Varasemalt vallateede nimekirjas olnud teedest on osa maareformi käigus üle läinud eraomandusse. Analoogselt on maareformi käigus läinud lõiguti eraomandusse ka riiklikke metskondade teid. Enamus kohalikest teedest on erinevate isikute omandis lühikeste teelõikudena. Lõikudena erinevatesse omanditesse kuuluvate teede haldamist, hooldust ja remonti on keerukas korraldada. Erakinnistutel olevate avalikult kasutatavate teede avaliku kasutamiseõiguse seadustamiseks on enamik kokkuleppeid maaomanikega sõlmitud.

Halvimas seisundis on mustkatttega (asfaldi või bituumeniga stabiliseeritud katttega) teed (Naaritsa ja Tööstuse tänav Pajustis, Kulina- Aruküla, Inju- Kakumäe, Küti- Kulina teed).

Teede hoolduseks, remondiks ja ehituseks vajalikke rahalisi vahendeid ei ole võimalik valla eelarvest piisavas mahus tagada. Lisaks on riiklik eraldis kütuseaktsiisist, millega

toetatakse kohalike teede korrashoidu. Valla poolt on jätkuvalt projektitoetuste kaasabil ehitatud kergliiklusteid.

Riigiteede seisukord on hea.

Ühistransport

Bussiliiklus ei ole eriti tihe. Mitmed valda läbivad liinid ei läbi valla keskust Pajustit ning Mõdrikut ja Vinnit, kus asuvad valla tähtsamad ühiskondlikud asutused – gümnaasium, spordikompleks, tervisekeskus ja Lääne-Viru Rakenduskõrgkool. Busside sõidugraafikud neil liinidel ei rahulda kõigi sõitjate vajadusi. Ühistransport on vallas korraldatud maakondlike ja linnadevaheliste valda läbivate bussiliinidega. Lisaks neile on kooliperioodil käigus õpilasliinid.

8.3. Tänavavalgustus

Vallas on kokku 20 valla valduses olevat tänavavalgustussüsteemi [Kadilas, Tudus, Viru-Jaagupis, Kakumäel, Aravusel, Kütis, Veadlas, Vetikus, Pajustis (5 süsteemi), Piiral (2 süsteemi), Vinnis (9 süsteemi) ja Roelas (4 süsteemi)] ning 2 eravalduses olevat süsteemi (Kütis ja Vinnis Tammiku tn) ning üks riigiasutusele-Lääne-Viru Rakenduskõrgkoolile kuuluv süsteem (Mõdrikus). Kaabelliinid on suhteliselt amortiseerunud, liinidel on katkestusi. Enamik valgusteid on ebaökonoomsed ja vajavad väljavahetamist. Juhtmestikku on vaja vahetada Vinnis (Tiigi t., Vinni Spordikompleksi juures, Sõpruse ja Pargi tänaval) ning Pajustis (Vanakülas), Kakumäel ja Piiral.

Asulates on piirkondi, kuhu tuleb rajada tänavavalgustus (Pajustis – Naaritsa, Tööstuse, Lepasaare ja Mäetõnu tn.).

Valgustus on vajalik ehitada Pajusti-Vinni-Mõdriku ja Pajusti-Kakumäe kergliiklusteele.

8.4. Soojusvarustus

Kaugküttesüsteemid on kasutusel Roela, Pajusti ja Vinni alevike tihehoonestusega aladel korterelamute ja ühiskondlike hoonete kütmiseks. Tsentraalkatlamajade kütteks kasutatakse Pajustis ja Vinnis pelletit, tippkoormusel gaasi kasutamise võimalusega. Vinni katlamajas ka ehitatava biogaasil töötava kombijaama jääksoojuse kasutamine. Roelas Järve tn. katlamajas puiduhaket. Üheski kaugkütte katlamajas sooja tarbevett ei valmistata.

Enamik lokaalseid keskküttesüsteeme on säilinud. Lokaalne keskküttekatel on 18-krt elamul Roelas Veski tn. 9.

Köetavate hoonete energiasäästlikkus on uurimata.

Vinnis on suurem osa soojustrasse renoveeritud - parendatud soojustusega. Enamik Pajusti soojustorustikke on renoveerimata. Roela Järve tn. kaugküttesüsteemi torustikud on renoveeritud osaliselt.

Soojusarvestid on paigaldatud kõigile kaugkütte tarbijatele.

Elamuid ja asutusi varustavad soojusenergiaga:

Vinni alevikus – OÜ Askotermile kuuluv Vinni tsetraalkatlamaja.

Tarbijad: 13 korterelamut, 1 eramu, gümnaasium, tervisekeskus, spordikompleks, lasteaed, raamatukogu-apteek. Vinni Perekodul on elektri- ja maaküte.

Pajusti alevikus - OÜ Askotermile kuuluv Pajusti tsetraalkatlamaja.

Tarbijad: 10 korterelamut, klubi, lasteaed, vallamaja. Kütus – pellet, võrgugaas.
Roela alevikus - OÜ Roela Soojus konteinerkatlamaja Järve tn. 1. Kütus - puiduhake

Tarbijad: 3 korterelamut (kokku 90 korteriga) ning lasteaed-põhikool.

Munitsipaalasutuste lokaalse keskkütte katlamajad:

1. Tudu Rahvamaja: eraldi hoones paiknev katlaseade, kütus - puit.
2. Tudu lasteaed-põhikool: oma katlaseade, kütus - halupuit;
3. Tudu saun: oma katlaseade, kütus - halupuit.
4. Kulina LA: oma katlaseade, kütus - kerge kütteõli.
5. Roela Rahva Maja: oma katlaseade, kütus- kerge kütteõli.
6. Roela 18- krt elamu: oma katel, kütus -halupuit

Muud kütteviisid munitsipaalsfääris:

1. Endine Kadila koolimaja - ahiküte ja elektriküte.
2. Kadila Seltsimaja - ahiküte.
3. Kehala Klubi - ahiküte.
4. Viru-Jaagupi Kesk 15 8-krt elamu- elektriküte
5. Endine Viru-Jaagupi koolimaja - ahiküte ja elekteriküte.

Muude asutuste ja ettevõtete keskküttekatalamajad:

1. Võhu Vein AS - lokaalne katlaseade, kerge kütteõli, soojusenergiat ei müü.
2. Lääne-Virumaa Veterinaarakeskus - elektrikatel, soojusenergiat ei müü.
3. Lääne-Viru Rakenduskõrgkool – peahoone elektriküttl, teised hooned maaküttl (2 küttesüsteemi), soojusenergiat ei müü.
4. Üksikud puidutöötlemisettevõtted Vinnis, Pajustis, Kadilas, Piira külas - kasutavad tootmisruumide kütteks põhiliselt puidukütte katlaid; soojusenergiat ei müü.

8.5. Elektrivarustus

Maapiirkondades on veel üksikuid liiga pikki (1-3 km) ja ebapiisava ristlõikega madalpingeliine, mis ei võimalda tarbijatele piisavat ja kvaliteetset elektrivarustust.

Elektrivarustuseta majapidamisi on Suigus. Suurenenud tarbimisega piirkondades on sageli pinge normist madalam ning trafode võimsus ja nende asukohad ei vasta uutele vajadustele. Voolukõikumised raskendavad inimeste elu ja ettevõtlusega tegelemist.

Olulisemad elektrivarustuse toitealajaamad paiknevad Pajustis (35/10 kV) ja Roelas (110/35/10 kV). Jaotusvõrgu moodustavad 10 kV keskpinge- ning 0,4 kV madalpingeliinid koos 10/0,4 kV alajaamadega. 10/0,4 kV alajaamade arvu ja asukohtade kohta täpsed andmed puuduvad.

Eesti Energia rekonstrueerib kesk- ja madalpinge elektrivõrke ja elektrivarustus on oluliselt paranenud.

8.6. Gaasivarustus

Tsentraalne gaasivarustus on varasemast ajast olemas Pajusti ja Vinni alevikes ning gaasitorustikke on viimastel aastatel laiendatud ka Piira küla põhjaossa.

Võrgugaasi tarbivad Vinni ja Pajusti tsentraalkatlamajad, üksikud Pajusti, Vinni ja Piira tootmisettevõtted ning üksikud elamud Piira külas. Pajustis on mõni tsentraalse gaasivarustusega korteri omanik seadistanud senise kaugkütte ümber lokaalseks gaasi-keskkütteks.

Kesk- ja madalrõhu gaasitorustike laiendamise vajadusi ei ole uuritud, kuid neid projekteeritakse Piira küla ja Pajusti aleviku olemasolevate gaasitorustike lähedaste alade arendusprojektidesse ja detailplaneeringutesse. Nende arendamisega tegelevad vastavalt turu nõudlusele eraettevõtjad.

8.7. Telekommunikatsioon

Mobiilside releemastid paiknevad Tudus (EMT, Elisa, Tele 2), Viru-Jaagupis (EMT), Roelas (EMT, Tele 2), Vinnis (EMT), Angusel (Tele 2) ja Kakumäel (Tele2). Avalikud Internetipunktid on Vinnis, Pajustis, Viru-Jaagupis, Tudus, Roelas ja Kadilas. Avalikud internetipunktid asuvad enamjaolt raamatukogude juures, kuid on ka eraldiseisvaid.

8.8. Alternatiiv- ja taastuveneergetika

Eesti peamiseks probleemideks energeetika valdkonnas on suur ruumiline kontsentreeritus elektrienergia tootmises ning tootmisega kaasnev suur keskkonnamoormus. Eesmärgiks on soodustada alternatiiv- ja taastuvate energiaallikate kasutuselevõttu, aidates seeläbi kaasa elektrienergia tootmise detsentraliseerimisele ning fossiilsete kütuste kasutamise vähenemisele, millel on keskkonda säästev mõju.

Vinni vallas telliti Eesti Maaülikoolilt eeluuring biogaasi baasil töötava elektri ja soojuse koostootmisjaama ehituse võimalikkuse uurimiseks, mille tulemusena võib öelda, et kohaliku tooraine baasil on see ka võimalik.

Euroopa Liidu ERF Taastuveneergetika meetme kaasrahastamisel rajatakse Vinni biogaasi koostootmisjaam (OÜ Vinni Biogaas), mis käivitatakse 2012.a lõpul. Biogaasi toodetakse sõnnikust ja lägast. Elekter müüakse elektrivõrku ja tekkiv soojus kasutatakse tööprotsessi hoidmiseks ning soojusenergia tootmiseks elamute kütteks.

Toetatavad tegevused:

1. alternatiiv- ja taastuvate energiaallikate kasutuselevõtt energeetilisel eesmärgil projektides, kus erainvesteering (€MW) on madalaim või toodangu omahind (€MWh) ei tagaks projekti elujõulisust (nt. tuule, biomassi rakendused), põhitähelepanuga taastuvatest allikatest elektri ja soojuse tootmise suurendamisele.

2. uuringud, mis valmistavad ette alternatiiv- ja taastuvate energiaallikate kasutuselevõttu energeetilisel eesmärgil, eelkõige tasuvusuuringud.

8.9. Visioon

Vinni vald on kaasaegse infotehnoloogia rakendusi kasutav E-vald; valla tehniline infrastruktuur on kaasajastatud ja vajadusi arvestav; tehnovõrgud ja –rajatised (s.h. liinid, torustikud, mastid) on nõuetekohaselt mõõdistatud, registreeritud ja nendega seotud maakasutusõigused seadustatud; alternatiiv- ja taastuveneergetika kasutuselevõtuks tingimused loodud.

8.10. Arengueesmärgid

8.10.1. Veevarustus ja kanalisatsioon

Ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni süsteemipärane väljaarendamine lähtub peamisest eesmärgist

- tagada ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni teenus võimalikult paljudele elanikele;
  - kaitsta kasutatavaid veeallikaid ja looduskeskkonda inimtegevusest tuleneva reostusohu eest.
1. ÜVVK tegevuspiirkondade optimeerimine andes valla ÜVVK süsteemid üle spetsialiseeritud vee-ettevõtjatele;
  2. Vee kvaliteedi parandamine ja veevarustuse katkestuste ennetamine tagamaks joogivee vastavuse kvaliteedi- ja kontrollnõuetele.
Ühendada asulate erinevate veehaarete torustikud ühtseteks asulate ÜV-süsteemideks, uuendada puurkaevpumpplate amortiseerunud sisseseaded koos veepuhastus - ja veetöötlusseadmetega (põhiliselt raua kõrvaldamiseks veest-Tudu pumppla), rekonstrueerida vee- ja reoveetorustikud kasutades Eesti riigi ja Euroopa Liidu Tõukefondide rahalisi vahendeid;
  3. Vee säästlik ja keskkonnasõbralik kasutamine.
Ehitada puuduvad arvestussüsteemid tarbijatele müüdava vee mõõtmiseks. Rekonstrueerida reoveepuhastid ja kanalisatsioonitorustikud või optimeerida nende töörežiim tagamaks reovee kogumine ja puhastamine üldplaneeringuga määratud reovee kogumisaladelt. Sademevee poolt põhjustatava sesoonse reostuskoormuse likvideerimine (Viru-Jaagupi sadeveekraavi rek);
  4. Reoveepuhastite rajamine ja rekonstrueerimine ühendades nad olemasoleva kanalisatsioonivõrguga asulate reovete puhastamiseks;
  5. Abi osutamine veevarustuse tagamiseks seda vajavates kohtades;
  6. Vinni-Pajusti-Kakumäe piirkonda käsitleda kui ühtset reoveekogumisala;
  7. Tuletõrje veevõtukohtade rajamine ja olemasolevate korrastamine;
  8. Puurkaevpumpplate sanitaarkaitsealade piirete rajamine.

8.10.2. Teed ja transport

1. Vallas paiknevate teede omandusliku kuuluvuse kindlaks määramine;
2. Avalikuks kasutuseks määratud erateede kandmine Riiklikusse Teeregistrisse;
3. Kokkulepete sõlmimine erakinnistutel olevate avalikult kasutatavate teede avaliku kasutamissoiguse seadustamiseks ja nende korrashoiuks;
4. Valla või riiklike teedega valla külade ja suuremate asumite ühendamine;
5. Vallateede ja neil paiknevad teerajatiste hoid vähemalt rahuldavas seisundis;
6. Teerajatiste (truubid, sillad jne.) remontimine ja korrastamine;
7. Kohalike teede tähistamine;
8. Ühistranspordis toimivate maakondlikele ja linnadevahelistele liinidele lisaks õpilasliinide käigushoidmine, et võimaldada liikumist valla äärealadelt valla ja maakonna keskusesse;
9. Teede hoolduseks, remondiks ja ehituseks vajalikke rahaliste vahendite tagamine;
10. Uute bussiootepaviljonide ehitamine;
11. Teede ja tänavate riigilt munitsipaalomandisse taotlemine;
12. Kergliiklusteede väljaehitamine.

8.10.3. Tänavavalgustus

1. Valgustussüsteemide toiteliinide ja valgustuse kaasajastamine;
2. Uute valgustusliinide rajamine tihedama asustusega elamupiirkondadesse.

8.10.4. Soojusvarustus

1. Vallas tegutsevate energiaettevõtete arengukohustuste kehtestamine ja kontroll;
2. Soojusvarustusvõrkude renoveerimise ja laiendamisega kaasnevate tegevuste koordineerimine;
3. Energiasäästlike kaasaegsete tehnoloogiate ja materjalide kasutamine investeerimisel valla taristusse;
4. Esmaste energiakandjatena kasutatakse kohalikke või taastuvaid kütuseid või keskkonda vähem koormavaid importkütuseid;
5. Erinevat liiki katlakütuste kasutamisevõimaluste loomine katlamajades;
6. Valla omanduses ja osalusega hoonetes energiaauditite läbiviimine, enegiasäästumeetmete rakendamine ja energiamärgiste väljastamine;
7. Energeetikaalaste initsiatiivide toetamine sh koolitus;
8. Korterühistutele energiaauditite teostamise ja soovitatud meetmete rakendamise propageerimine.

8.10.5. Elektrivarustus

1. Koostöös Eesti Energiaga tarbijatele kvaliteetne elektrivarustuse tagamine;

8.10.6. Gaasivarustus

1. Koos Eesti Gaasiga arendada välja ohutu ja tarbijasõbralik gaasivarustussüsteem.

8.10.7. Telekommunikatsioon

1. Raamatukogude kujundamine kaasaegseteks infokeskusteks;
2. Vajadusel avalike internetipunktide rajamine ja sisustamine;
3. Valla asjaajamise vajalikus mahus digitaliseerimine;
4. Infotehnoloogia kindlustamine ja turvamine;
5. Internetis valla kodulehekülje pidev täiendamine.

8.10.8. Alternatiiv- ja taastuvenergeetika

Üldine eesmärk on keskkonnaseisundi parandamine.

Spetsiifilised eesmärgid on:

1. energeetika keskkonnamõjude vähendamine;
2. alternatiiv- ja taastuvate energiaallikate kasutuselevõtu soodustamine;
3. alternatiiv- ja taastuvate energiaallikate uuringutele kaasaitamine.

9. Elamumajandus

9.1. Olukorra kirjeldus

Enamik vallale kuuluvatest korteritest on mugavusteta, elamiseks vähekõlblikud või sanitaarsetele tingimustele mittevastavad, mistõttu neid ei ole ka erastatud. Suurem osa vallale kuuluvatest eluruumidest asuvad Vinnis, Viru-Jaagupis ja Roelas ning Veadla, Inju, Allika ja Lepiku külades. Korterite järele on suurim vajadus Rakvere läheduses - Vinnis, Pajustis ja Piiral. Valla elurume haldavad osavaldade ja piirkondade juhid. Erastamata korterite ja mitteiluruumide omanikuna osaleb vald korteriühistutes.

Vallale kuuluvaid kortereid on antud üürile.

Rakvere lähiala on muutunud uute elamute rajamise piirkonnaks. Selline tendents on ulatumas ka Pajusti ja Vinnini, kuhu on koostatud detailplaneeringud uute hoonete ehituseks. Elamuehitus on laialdasemalt käivitunud Piira külas.

9.2. Visioon

Vinni vald on heakorrastatud ja rekonstrueeritud munitsipaalelamufondiga ning hoogustunud elamuehitusega vald.

9.3. Arengueesmärgid

1. Vallale kuuluvate sotsiaalkorteritena või tööandja eluruumidena mittevajalike eluruumide müümine/erastamine;
2. Elamufondi haldamise üleandmine selleks spetsialiseerunud ettevõtjale;
3. Elamistingimuste parendamine võõrandamata vähekõlblikes elamutes ja eluruumides;
4. Vajadusel valla asutuste töötajatele elamispinna tagamine (õpetajad, kasvatajad jt.) ja inimeste majutamine eriolukordade tekkimisel (eluruumi hävimine vmt.);
5. Uuselamualade loomine või nende tekkele kaasaaitamine.

10. Kommunaalmajandus

10.1. Saunad

Vinni valla omandis on kolm avalikku sauna – Tudus, Kütis ja Viru-Jaagupis. Lisaks neile pakuvad avalikku saunateenust eravalduses olevad saunad Piiral, Kadilas ja Roelas.

10.2. Kalmistud

Vallal on 2 kalmistut: Tudus ja Viru-Jaagupis. Mõlemat kalmistut haldab Vinni vald ja kumbagi hooldab üks kalmistuvaht. Vald osaleb ka Tõrma kalmistu majandamisel koos Rakvere ja Sõmeru valdadega ning Rakvere linnaga. Kalmistute haldamiseks on ühinetud üleriigilise programmiga HAUDI..

10.3. Jäätmemajandus ja heakord

Piiral tegutseb Lääne-Viru Jäätmekeskus. Valla territooriumil on korraldatud jäätmete nõuetekohane liigiti kogumine.

Munitsipaalomanduses oleval maal tagatakse üldine heakord.

10.4. Visioon

Kommunaalteenused on elanikele vajalikul tasemel kättesaadavad.

10.5. Arengueesmärgid

1. Jäätmete nõuetekohase liigiti kogumise korraldamine;
2. Munitsipaalmaajärjepidev korrastamine;
3. Elanikele pesemisvõimaluste säilitamine avalikes vallasauades;
4. Kalmistute heakorra ja prügiveo korraldamine;
5. Viru-Jaagupi kabeli kasutuskorras hoidmine;

6. Viru-Jaagupi kalmistu piirdemüüri ja sissepääsuvärava restaureerimine;
7. Viru-Jaagupi kalmistu planeeringu koostamine.

11. Haridus

Vinni vallas on võimalik omandada haridust kõigis haridusastmetes - alushariduses, põhihariduses, keskkhariduses ning kutse- ja kõrghariduses. Selline võimalus puudub paljudel Eesti omavalitsustel ja seetõttu on Vinni vallas konkurentsieelis, mida tuleb maksimaalselt kasutada.

11.1 Üldharidus

Lasteaiad

Laste ettevalmistamisel kooliks on kodu kõrval suur osa täita lasteaedadel, kus toimub laste sotsialiseerumine ja kooliküpsususe saavutamine.

Esimene teadaolev lasteaed avati 1919. aastal Küti mõisas lastele, kelle vanemad töötasid mõisas. Lasteaed oli mõisa ülalpidamisel.

Kadila lasteaia kohta on esimesed andmed 1938. aastast, kui valmis uus koolimaja, mille juures tegutses kuni 1940. aastani suviti lasteaed segarühmana.

Esimene kolhoosilasteaed loodi 1951.aastal Arukülas.

Täna on valla hallata 3 lasteaeda ja lasteaiarühmad Tudu Lasteaias-Põhikoolis ning Ferdinand von Wrangell'i nim Roela Lasteaias-Põhikoolis.

	Laste arv 01.09.2012	Rühmade arv
Vinni Lasteaed (1959)	124	6
Pajusti Lasteaed (1972)	62	3
Kulina Lasteaed (1963- Viru-Jaagupis, 1971-Kulinal)	28	2
Roela Lasteaed-Põhikool (1975)	32	2
Tudu Lasteaed-Põhikool (1965)	8	1

Tudu lasteaias kasutab kohta ka 3 Tudulinna valla Oonurme küla last, kelle jaoks Tudu alevik on tõmbekeskus ja kus eeldatavalt asutakse täitma koolikohustust. Roela lasteaias käivad piirkonnas elavad lapsed ning lapsed, kelle vanematel (hooldajatel) on Roelas töökoht. Kulina lasteaias käivad peamiselt oma piirkonna lapsed, aga ka lapsed kelle vanematele on Kulina lasteaed logistiliselt sobivam või kellel vanemad lapsed on käinud Kulina lasteaias. Pajusti lasteaias valitsev ruumipuudus on tinginud olukorra, et maja saab teenust pakkuda peamiselt Pajusti alevikus või selle vahetus läheduses elavatele lastele. Vinni lasteaed saab pakkuda teenust ka teiste omavalitsuste lastele (koos Vinni perekodu lastega oli 1.09.2012 lasteaias teiste piirkondade lapsi 22 s.o 17,7 % laste üldarvust).

Koolieelikute arv seisuga 30.09.2012

	Koolieelikuid piirkonnas, arv	Koolieelikuid lasteaias, arv	Koolieelikutest alla 1,5 aastased, arv	Lasteaias lapsi /van kui 1,5 a / %
Vinni	147	106	25	87
Pajusti	88	65	18	93
Kulina	65	30	17	63
Roela	52	22	17	63
Tudu	15	7	7	88
Vallas kokku	367	230	84	81

Üldreeglina on koolikohustust täitma asunud lapsed tulnud lasteaiast. Tabelis toodud lasteaias osalemise protsent on mõnevõrra moonutatud. Ebatäpsus võrreldes tegeliku olukorraga on põhjustatud suures osas sellest, et rahvastikuregister ei ole päris usaldusväärne infoallikas (registris on lapsi, kes tegelikult vallas ei ela), samas on lasteaiaga hõlmatud väheste eranditega kõik lapsed vähemalt aasta enne kooliminekut. Üldine reegel on, et aleviku lapsed on lasteaiaga enam hõlmatud võrreldes külades elavate lastega, samuti on nende lasteaeda tulek varasemas vanuseastmes. Väljaspool alevikku elavatel lastel on võimalik kasutada lasteaeda sõiduks õpilastransporti. Osades bussides turvavad lapsi õpetajad, mõnes vanemad õpilased. Kuigi õpilasbuss pole just parim lahendus lapse lasteaeda jõudmisel, on ta mõnele perele ainus võimalus lasteaiateenusest osa saada. Vald on toetanud vähekindlustatud peresid ja neid peresid, kus korraga käib lasteaias 2 ja enam last lasteaiakohta maksu ning toidukulu maksmisel. Kahjuks on märgata, et kõik soodustust saavad lapsevanemad ei kasuta lasteaiakohta efektiivselt.

Vinni vald suudab lasteaiakohta kindlustada kõigile seda vajavatele lastele, kuid rühma täituvus võiks lapse huvidest lähtuvalt olla Pajusti ja Vinni lasteaias madalam.

Õpetajad

Näitaja	Vinni	Pajusti	Kulina	Roela	Tudu
Rühmaõpetajate ametikohti	12	6	3,2	3,5	1
Muusikaõpetajate ametikohti	0,75	0,38	0,25	0,25	0,125
Liikumisõpetajate ametikohti	0,75	0,38	0,25	0,25	0,125
Õpetajaid kokku arv	14	8	4	4	1
Neist van. pedagog	2	2			
Logopeedi-eripedag ametikohti	0,5	0,25	0,15	0,15	0,1

Arvestades lasteasutuste tööaega on vaja suurendada ametikohtade arvu Kulina lasteaias. Laste vajadusi arvestades on vaja logopeedilise-eripedagoogilise teenuse mahtu suurendada.

Lasteaiaõpetajate staaz

Staaž	Vinni	Pajusti	Kulina	Roela	Tudu
0-2	2	2	1	1	
2-5	2	3			
5- 10	1	2			1
10-20	2				
üle 20	7	1	3	3	

Lasteaiaõpetajate vanus

Vanus	Vinni	Pajusti	Kulina	Roela	Tudu
Kuni 25	1				
25-35	2	4	1		1
35-45	1	1		1	
45-65	10	3	3	3	

Valla lasteaiad töötavad kvalifitseeritud, algatusvõimeliste, empaatiliste töötajatega. Prognoositav on personali vahetus seoses vanemate töötajate pensionile minekuga, aga ka tähtajalise töölepinguga töötajad seoses noorte lapsehoolduspuhkusel viibimisega. Kõikides lasteaedades töötavad suurte kogemustega õpetajad, kelle kõrval on noortel õpetajatel hea alustada.

Tuginedes laste arvu suurenemisele ning olukorrale, et lasteaeda tuuakse nooremaid lapsi kui varasematel aastatel, on vajalik Pajusti lasteaiale juurdeehitus. Rahastajatena nähakse ette valla- ja riigieelarve sihtvahendeid ning Euroopa Liidu Tõukefonde.

Lähtudes laste arvu ja lasteaiaga hõlmatus suurenemisest, on võimalik Kulina Lasteaia kasvamine 3-rühmaliseks, ruum on selleks olemas, lisavahendeid nõuab täiendava personali töölevõtmine ja senise saali (või sõimerühma magamisruumi) kohandamine liitrühma toaks ning vastava mööbli ja inventari soetamine. Pidevat jälgimist vajab Tudu piirkond, kuna piirkonnas sündivate laste arv ei taga rühma komplekteerimist optimaalses määras.

Lahendamist (parentamist) vajab vallas probleem-AEV laps rühmas, mis nõuab lisapersonali - eripedagooge, logopeede, tugiisikuid, abiõpetajaid jm. Hetkel on AEV lapse abistamine ja toetamine parentamist vajav valdkond.

11.1.1 Visioon

Alushariduse saamise võimalused on tagatud lapse kodus, kodukohas või koduvallas. Lapse ettevalmistamisega kooliks tegelevad kodu kõrval lasteaiad, mängurühmad, kultuuriasutused.

11.1.2 Arengueesmärgid

Õppe-kasvatustöö

1. Õppekavade pidev arendamine;
2. Tugisüsteemide rakendamine hariduslike ja sotsiaalsete erivajadustega lastele, et saavutada iga lapse koolivalmidus arvestades tema individuaalset võimekust;
3. Personalipoliitika väljatöötamine tasustamise-, motiveerimise- ja tunnustamissüsteemiga, et kindlustada lasteasutused vajalike spetsialistidega.

Majandustegevus

1. Lastehoiu ja alushariduse omandamise võimaldamine valla lasteaedades, kus on lapsesõbralik ja turvaline kasvukeskkond;
2. Hoonete ja rajatiste ehitamine ja renoveerimine (Vinni lasteaiahoone soojustamine, Pajusti lasteaia juurdeehitus, Kulina lasteaiahoone soojustamine ja küttesüsteemi uuendamine), nende kohandamine vastavaks kehtivatele normatiividele. Rajatakse kaasaegseid mängu- ja liiklusväljakuid, looduse õpperadasid, seikluskasvatuse- ja terviseradasid, piirdeaedaid ja muud vastavalt valla arengukava tegevuskavale;
3. Vajalike kaasaegsete seadmete (IT tark- ja riistvara), inventari ja õppevahendite soetamine vastavalt haridusasutuste vajadustele;
4. Viru – Jaagupi piirkonna lasteaia otstarbeka asukoha välja selgitamine.

Koostöö

1. Lasteaedade väärtustamine ja nende maine kujundamine viies läbi ühisüritusi, kaasates meediat ja tehes koostööd lapsevanematega;
2. Lasteaedade töötajate väärtustamine ja tublide lapsevanemate tunnustamine;
3. Ühiskoolituste läbiviimine lasteaia töötajatele ja lapsevanematele.

11.2 Põhi-ja üldkeskharidus

Olukorra kirjeldus

Valla territooriumil on võimalik üldharidust omandada kolmes koolis:

Ferdinand von Wrangell'i nimeline Roela Lasteaed-Põhikool - kool asutati 1822. aastal. Kooli tüüpi on mitmeid kordi muudetud. Kooli juurde kuulub 20-kohaline õpilaskodu.

Tudu Lasteaed-Põhikool - Tudus hakati koolitarkust jagama 1850. aastal, mil koolimaja veel ei olnud. Esimene koolimaja valmis 1863. aastal.

Vinni-Pajusti Gümnaasium -gümnaasiumi eelkäijaks tuleb lugeda Vinni külakooli 1842.aastast. Vinni-Pajusti kooli ajalugu jätkub Vinni-Pajusti Külakoolina, mis algselt kandis Pajusti kooli nime. Ed.Vilde nim kolhoosi ja Vinni Nädissovhoostehnikumi ühiste jõududega kerkis Vinni-Pajusti tammiku põhjaservale uus koolihoone, mis alustas tööd 1.septembril 1988 keskkoolina, 1994.aasta septembrist gümnaasiumina.

Õpilaste arv koolides seisuga 30.09.2012

Näitaja/ kool	Vinni-Pajusti gümnaasium	Ferdinand von Wrangell'i nim Roela lasteaed- põhikool	Tudu lasteaed- põhikool
Õpilaste arv	368	69	30
sh. teistest KOV-idest	49	13	7
Õpilasi 1.-3.kl	91	22	10
sh. teistest KOV-idest	9	2	2
Õpilasi 4.-6.klass	103	21	13
s.h. teistest KOV-idest	13	7	1
Õpilasi 7.-9.klass	103	26	7
s.h. teistest KOV-idest	16	4	4
Õpilasi 10.-12.klass	71		
s.h. teistest KOV-idest	11		
Klassikomplekte	20	6	4

Laste sündivus aastakäikude (01.10-30.09) ja koolipiirkondade kaupa

Registripõhine õpilaste arv:

Tudu									
Klass/aasta	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
1	5	2	3	3	0	1	1	6	
2	2	5	2	3	3	0	1	1	
3	3	2	5	2	3	3	0	1	
4	3	3	2	5	2	3	3	0	
5	6	3	3	2	5	2	3	3	
6	4	6	3	3	2	5	2	3	
7	0	4	6	3	3	2	5	2	
8	5	0	4	6	3	3	2	5	
9	2	5	0	4	6	3	3	2	
Kokku	30	30	28	31	27	22	20	22	
Roela									
Klass/aasta	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
1	11	5	8	9	6	6	6	12	
2	6	11	5	8	9	6	6	6	
3	5	6	11	5	8	9	6	6	
4	7	5	6	11	5	8	9	6	
5	8	7	5	6	11	5	8	9	
6	6	8	7	5	6	11	5	8	
7	7	6	8	7	5	6	11	5	
8	9	7	6	8	7	5	6	11	
9	10	9	7	6	8	7	5	6	
Kokku	69	64	63	65	65	64	64	69	
VPG									
Klass/aasta	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	

1	39	43	43	46	48	42	47	27
2	20	39	43	43	46	48	42	47
3	32	20	39	43	43	46	48	42
4	34	32	20	39	43	43	46	48
5	29	34	32	20	39	43	43	46
6	40	29	34	32	20	39	43	43
7	29	40	29	34	32	20	39	44
8	31	29	40	29	34	32	20	39
9	43	31	29	40	29	34	32	20
Kokku pk	297	297	309	326	334	347	360	356
10	24	25	20	20	25	20	20	20
11	22	24	25	20	20	25	20	20
12	25	22	24	25	20	20	25	20
	71	71	69	65	65	65	65	60
Kõik kokku	368	368	378	391	399	412	425	416

Kui 1997. a astus valla seitsmesse esimesse klassi kokku 104 õpilast, siis 2012.a 55. Roela ja Tudu koolis töötavad liitklassid. Vinni- Pajusti Gümnaasiumis on põhikooli osas avatud (ühe erandiga) kaks paralleelklassi aastakäigu kohta, gümnaasiumis üks klass. Märkimisväärselt on langenud õpilaste arv õpetaja kohta (eriti Vinni-Pajusti Gümnaasiumis, kuna põhikoolis on klassitäituvuse ülemist piirnormi langetatud 36-lt 24-le õpilasele ja on tekkinud 14 kuni 20 õpilasega klassikomplektid). Samas finantseerimisvajadus on sarnane varasemaga, sest klassikomplektide arv ei vähene võrdeliselt õpilaste arvuga. Jätkuv elanike arvu vähenemine ning riigi heitlik hariduspoliitika võib koolide jätkusuutlikkust oluliselt kahjustada. Tuleb valmis olla muutusteks, seetõttu vajab analüüsi olukord, et kui koolid ei suuda enam samas mahus jätkata, kas ebapiisavast õpilaste arvust või finantseerimisest tingituna, siis millised oleksid võimalikud arengustsenaariumid (jätkamine samas mahus, lisades omavalitsuse eelarvest täiendavaid vahendeid koolide finantseerimiseks, kooli(de) liitmine ühise juhtimise alla, mõne(de) kooliastme(te) kaotamine, koolihoonetele uute ülesannete andmine või muud lahendused). Samas on Roela õpilaskodu kohtade vajadus suur ja oluline isegi maakondlikus ja vabariiklikus kontekstis. Sama tendentsi jätkudes oleks otstarbekas õpilaskodu laiendamine 30- kohaliseks.

Õpetajad

Näitaja	VPG	Roela	Tudu
Õpetaja ametikohti	32,1	8,6	6,4
p.s ringijuhi, kasvatajate ja pedagooge abistavaid ametikohti	14,13	2,16	1,76
Õpetajate arv	37	11	9

Õpetajate probleemiks on vähenev koormus ja sellest tulenev sissetulekute vähenemine. Segadust tekitab üleminek üldtööajast lähtuvale arvestusele ning erinevate pedagoogide tööpanuse hindamine.

Õpetajate kvalifikatsioon

Atesteeritud:	VPG	Roela	Tudu
Õpetaja -metoodik			
Vanempedagoog	10	3	
Pedagoog	27	8	9

Koolides töötab hea ja vastava kvalifikatsiooniga kaader, õpetajad väärtustavad elukestvat õpet ning on uuele avatud. Osa õpetajaid on omandanud lisaeriala(sid) ning nende kvalifikatsioon vastab põhikooli mitme aine õpetaja kvalifikatsioonile.

Valla koolides on hariduse saamiseks rakendatud mitmeid tugiteenuseid: töötavad logopeedid, õpilased saavad parandus- ja õpiabi, aineõpetajad annavad tugiõpet, pidevalt tehakse lisatööd andekate õpilastega, on võimalused õppida individuaalse õppekava järgi ning tervislikel põhjustel olla koduõppel. Kõikides koolides on avatud pikapäevarühmad. Väga suureks abiks on sotsiaalpedagoog. Kõikides koolides algatatakse ja viiakse läbi erinevaid rahvusvahelisi ja kohalikke projekte.

Siiski ei ole meie koolid veel valmis õpetama kõiki erivajadustega õpilasi tulenevalt nii tingimuste kui erispetsialistide puudumisest. Vajab analüüsi, kas meie koolid ikka peavad kõiki erivajadustega lapsi õpetama või oleks õpilase jaoks sobivam õppida vastavas erikoolis, pädevate eripedagoogide käe all, sobivas õpikeskkonnas.

Kõigile valla koolide õpilastele s.h gümnaasiumiastmes on võimaldatud tasuta töövihikud ja sõit õpilas- või avalike liinidega piirkonna lähima kooli ja kodu vahel, koolilõuna on Vinni valla koolides õpilastele s.h gümnaasiumiastmes tasuta.

Olulise tähtsusega on kvaliteetse keskhariduse omandamise võimalus kohapeal. Õpilastel on võimalik valida humanitaar- ja sotsiaal, reaali- ja multimeediumi või loodus- ja keskkonnahariduse suuna vahel. Tihedat koostööd tehakse Lääne-Viru Rakenduskõrgkooli ja Rakvere Ametikooliga.

Täiendamist ja kaasajastamist vajab kõikide koolide õppevara ja –keskkond selle vastavusse viimiseks uue õppekava nõuetega.

11.2.1 Visioon

Põhiharidus

Vinni vald tagab kvaliteetse põhihariduse saamise üldreeglina oma valla piires. Erivajadustega lastele võimaldatakse õppimisvõimalus kas siinse omavalitsuse territooriumil või vastavate tingimuste puudumisel väljaspool valla territooriumi neile sobivas õppekeskkonnas soovituslikku õppekava järgides.

Keskharidus

Keskhariduse andmine on koondunud Vinni-Pajusti Gümnaasiumisse, kus selleks on head ja kõrgetasemelised tingimused. Asutus võib toimida integreeritud koolina, koos täiendõppekeskusega ja majutusvõimalusega.

11.2.2 Arengueesmärgid

Põhiharidus

Õppe- ja kasvatustöö

1. Õppekavade pidev arendamine;
2. Individuaalsete õppekavade rakendamine erivajadustega lastele;
3. Kvaliteetse ja õpilase individuaalseid erisusi arvestava õppe tagamine koolitatud ja motiveeritud pedagoogidega;
4. Erinevate tugisüsteemide rakendamine hariduslike ja sotsiaalsete erivajadustega õpilastele;
5. Õpilaste ja vanemate nõustamissüsteemi väljaarendamine, perenõustamise rakendamine koostöös vallaga;
6. Tunnustamissüsteemi jätkuv arendamine ja rakendamine;
7. Koolist väljalangenute motiveerimine haridusteed jätkama ja tööturule siirduma.

Majandustegevus

1. Optimaalse haridusasutuste võrgustiku määratlemine;
2. Haridusasutuste olemasolevate õppe- ja abihoonete ning õuealade pidev korrastamine valla arengukava tegevuskava järgides;
3. Kaasaja nõuetele vastava õppe- ja töökeskkonna loomine haridusasutustes valla arengukava tegevuskava järgides;
4. Turvalise koolitee tagamine (õpilastransport, kergliiklusteed, parkimiskohad jne);
5. Ligipääsuvõimaluste tagamine liikumispuudega õppijatele.

Personalialane töö

1. Olemasolevate töökohtade kaardistamine ja vajadusel ümberkorraldamine;
2. Tugiteenustele vastavate ametikohtade rakendamine (või teenuse ostmine);
3. Täiendkoolituse rahastamises saavutatud taseme säilitamine, koolituse pakkumine kõigile haridusega seotud sihtgruppidele (õpetajad, õpilased, koolitöötajad, lapsevanemad). Vajadusel õpetajate suunamine omandama lisaerialasid;
4. Vajadusel ja võimalusel õpetajatele elamispinna ja toetuste eraldamine (tööandja eluruumid, soodustingimused üüri maksmisel jne);
5. Üleminek uuele pedagoogide töötasustamise korrale.

Info-kommunikatiivne tegevus

1. E-koolile üleminekuks tingimuste loomine ja e-kooli rakendumine vastavalt võimalustele ja vajadustele;
2. Koostöö arendamine erinevate valla asutustega;
3. Koostöö arendamine lastevanematega;
4. Arvutiklasside, spordisaalide jm ruumide kasutamine järgides avalikkuse huve;
5. Ühisürituste korraldamine ja finantseerimine valla eelarvest;
6. Info koondamine avalikuks kasutamiseks internetti, haridusasutuste ja valla kodulehekülgedele.

Keskharidus

Vald eelistab üldkeskhariduse omandamist Vinni - Pajusti Gümnaasiumis.

Õppe- ja kasvatustöö

1. Õppetegevuse korraldamine optimaalse õpilaste arvuga ja sobiva õppekavaga, arvestades võimaluse piires õpilaste individuaalsust ja tagades gümnaasiumiastme jätkusuutlikkuse;
2. Õppekava koostamine ja pidev täiendamine, erinevate õppevormide kasutamine;
3. Valikainete osas koostöö arendamine teiste õppeasutustega sisuliste valikute mitmekesistamiseks;
4. Erinevate kursuste korraldamine õpilaste valikute mitmekesistamiseks ja kohapealseks toetuseks;
5. Õpilaste karjäärinõustamise alase töö jätkamine.

11.3 Kutse- ja kõrgharidus

Põhikoolijärgse haridustee valikul on suur osakaal Rakvere Ametikoolil, kus paljud Vinni vallast pärit noored omandavad kutset seal pakutavatel erialadel. Koostöös Vinni - Pajusti Gümnaasiumi, valla ja Ametikooliga rakendatakse tekkivaid võimalusi eelkuteõppeks põhikooli 3. astme õpilastele.

Keskhariduse baasil on valikud märksa laiemad ning Vinni valla õpilased on esindatud peaaegu kõikides vabariigi kõrgharidust andvates õppeasutustes. Igal aastal jätkab Vinni-Pajusti Gümnaasiumi lõpetajatest enamus oma haridusteed kõrgkoolis. Populaarsemad on aastate lõikes olnud Tartu Ülikool, Tallinna Ülikool, Tallinna Tehnikaülikool, Tallinna Tehnikakõrgkool ning Lääne-Viru Rakenduskõrgkool.

Vinni valla territooriumil asub Haridus- ja Teadusministeeriumi haldusalas tegutsev Lääne-Viru Rakenduskõrgkool, mis on haridusasutusena tegutsenud järjepidevalt 85 aastat. Lääne-Viru Rakenduskõrgkoolis toimub õppetöö kahes õppetoolis nii päevases kui ka kaugõppe vormis:

1. Ettevõtluse ja majandusarvestuse õppetoolis
2. Sotsiaaltöö õppetoolis

Rakenduskõrgharidusõppes saab õppida ärijuhtimise, majandusarvestuse, juhiabi, sotsiaaltöö ja kaubandusökonomika erialasid ning kutseharidus keskhariduse baasil õppekavade järgi majandusarvestuse, väikeettevõtluse, ärikorralduse, tarkvaraarenduse, sekretäritöö, müügikorralduse ja hooldustöötaja erialasid. Koolis õpib üle 1200 õppuri.

Täiendus- ja ümberõpet on Vinni valla elanikel võimalik saada nii Lääne-Viru Rakenduskõrgkoolis, kui ka Rakvere Ametikoolis ja Tallinna Ülikooli Rakvere Kolležis.

11.3.1 Visioon

Vinni vallas on võimalus omandada kutse- ja kõrgharidus majanduse-, juhtimise-, ettevõtluse-, teeninduse- ja sotsiaalvaldkonnas ning saada täiendus- ja ümberõpet ja nõustamisteenuseid sh karjäärinõustamist. Vinni vallas täidab neid ülesandeid kaasaegse õpikeskkonnaga Lääne-Viru Rakenduskõrgkool koostöös Vinni-Pajusti Gümnaasiumiga ja Rakvere Ametikooliga.

11.3.2 Arengueesmärgid

1. Tasemeõppe- ja täienduskoolituse ülesandeks on valla elanikele kodu lähedal kvaliteetse hariduse võimaldamine, elukestva õppe pakkumine, õppijatele erinevate õpiteede tagamine, ettevõtlusteadlikkuse tõstmine, eesmärgiga toetada töötajate konkurentsivõimet ja valla jätkusuutlikkust.
2. Karjäärinõustamisel lähtutakse ühiskonna ja tööturu vajadustest, võimalusel toetatakse hariduse omandamisel koduvalda tööle naasvaid vallakodanikke, koostöös kohalike ettevõtjatega määratletakse täienduskoolitusvajadus.

11.4 Huviharidus ja huvitegevus

Vinni valla lastel ja noortel on mitmekesised võimalused huvihariduseks ja huvitegevuseks. Kõikide koolides on õpilastel võimalik osaleda tasuta huviringides: muusika, spordi, tantsu, mälumängu, näitemängu, käsitöö ja tööõpetuse, kodunduse, kunsti, keele, arvuti, looduse, meedia, foto jm valdkondades.

Toetatud on võistlustasude ning transpordikulude tasumist.

Noorte aktiivsete tegijate suur arv erinevates valdkondades seab aga finantseerimisele piirid ning tegelik toetust vajajate arv on võimalustest suurem.

Väljaspool valda on toetatud Rakvere muusikakoolis õppivaid lapsi kohamaksu tasumisel ning muid huvitegevuse kulusid lapsevanema avalduse alusel kuni 50% ulatuses.

Mitmeid täiendavaid võimalusi vaba-ja huvihariduse valdkonnas on saadud projektide kaasabil. Aktiivseid noorteprojektide kirjutajaid on pea kõikides koolides, noortekeskustes ja rahvamajades.

Huvihariduse ning -tegevuse edendamist saab finantseerida Euroopa Liidu Tõukefondide toel.

11.4.1 Visioon

On loodud erinevad võimalused huvihariduse saamiseks ja huvitegevuses osalemiseks nii vallas kui väljaspool selle territooriumi.

11.4.2 Arengueesmärgid

1. Huvihariduse ja huvitegevuse jätkuv finantseerimine;
2. Valla elanikel võimaldatakse vajadusel kasutada haridusasutuste ruume;
3. Huvihariduse omandamisega ja huvitegevuses osalemisega luuakse eeldused elus paremaks toimetulekuks;
4. Huvitegevus on vallaelanikke liitvaks ja siduvaks tegevuseks.

12. Noorsootöö

12.1. Olukorra kirjeldus

Vinni vallas on 7 - 26 aastasi noori ligikaudu 1/3 valla elanikkonnast.

Vallas tegutsevad laste- ja noorteringid koolides, klubides ja Vinni spordihoones. Peamine noorsootöö toimub läbi avatud noortekeskuste (ANK). Avatud noortekeskused töötavad Roelas, Vinnis, Viru-Jaagupis ja Kadilas. Roela Noortemaja töötab ka ANK varaaidana, kust saab laenutada eakohaseid ja noortepäraseid vahendid. Noorsootööd korraldatakse ja rahastatakse tegevustoetusega ANK-le ning projektikonkursside kaudu. Noorsootöö planeerimisel lähtutakse noorte tegelikest vajadustest, huvidest ja soovidest ning finantseerimise võimalustest. Noorsootööd tehakse noorte jaoks ja see põhineb noorte osalusel ning vabal tahtel.

Suvisel perioodil tegutsevad noorte töö- ja puhkelaagrid.

12.2. Visioon

Vinni vald on professionaalse noorsootöö struktuuriga, noorte tegevusse äri- ja kolmandat sektorit kaasav vald.

12.3. Arengueesmärgid

1. Tingimuste loomine noortele arendavaks tegevuseks väljaspool perekonda, õppe- ja tööaega, et toetada noort sotsialiseerumisprotsessis ning soodustada tema kujunemist ühiskonnas hästi toimetulevaks liikmeks;
2. Noortekeskuste kui noorsootööd korraldavate üksuste toetamine;
3. Alternatiivsete noorteühingute ja –rühmade tegevuste toetamine;
4. Noorte kehtamine osalema konkurssidel, võistlustel, koolitustel ja projektides;
5. Erineva tasandi noorsoostruktuuride koostöösidemete arendamine;
6. Noorsootöö korraldamine, juhendamine ja koordineerimine valla ametnike poolt, kaasates tegevusse erinevaid institutsioone, äri- ja kolmandat sektorit;
7. Noorsootöö alase ettevalmistusega juhtide leidmine ja motiveerimine;
8. Tervistava ja arendava huvitegevuse kättesaadavusele kaasaitamine;
9. Noorte töökasvatuse ja tööhõive korraldamine kaasates kohalikke ettevõtjaid;
10. Noorte ja noorteühingute osalemise soodustamine rahvusvahelistes noorsootöö programmides ja koostööprojektides;
11. Noortekeskuste ja –tubade korrastamine, remont ja rajamine ning inventariga varustamine kaasates valla eelarve ja Euroopa Liidu Tõukefondide vahendeid.

13. Kultuur, sport, kirik

13.1. Kultuur

Vinni vallas asuvad valla ametiasutustena hallatavad Tudu Rahvamaja, Pajusti ja Kehala Klubid ning eraõiguslik juriidiline isik MTÜ Roela Rahva Maja ja Kadila Seltsimaja. Vallas on viis raamatukogu (Vinni-Pajusti, Roela, Viru-Jaagupi, Kadila ja Tudu raamatukogud, lisaks on kooliraamatukogud Vinni-Pajusti Gümnaasiumis ja Lääne-Viru Rakenduskõrgkoolis).

Pajustis, Roelas, Viru-Jaagupis ja Todus asuvad vabaõhulavad. Suuremaid klubi- ja seltsitegevuseks sobivaid ruume on võimalik kasutada veel vallamajas, Vinni-Pajusti Gümnaasiumis, Lääne-Viru Rakenduskõrgkoolis, Viru-Jaagupi ja Kadila endistes koolihoonetes, Vinni spordikompleksis, Viru-Jaagupi kirikus ning valla lasteaedades.

Kultuuriüritusi kavandatakse vallas enamasti koostöös asutuste, ettevõtete, eraisikute ja seltsidega. Välja on kujunenud traditsioonilised üritused, mida kavatakse ka edaspidi jätkata: tähistatakse Vabariigi aastapäeva, Võidupüha, jaanipäeva, vastlapäeva, jõule ja külapäevi. Traditsiooniline on vastuvõtt parimatele õpilastele ja õpetajatele, õpetajate päeva tähistamine. On korraldatud noorte pillimeeste päevi, isetegevuslaste ülevallalisi kontserte, eakate ja kultuuriinimeste kokkutulekuid. Pajusti klubi on korraldanud maakondlikke luulepäevi ja Kehala klubis bändide ning diskorite pidusid. Tudu piirkonnas korraldatakse käsitööpäevi ja Tudu triatloni.

Vinni vallal on oma kirjandusauhind – 1965. aastal asutatud Eduard Vilde kirjanduspreemia. Täna annab kirjandusauhinda järjepidevuse alusel välja Vinni vald.

Vinni vallas paikneb Viru-Jaagupi muuseum, Tudu käsitöötare-muuseum, Roela põllumajandusmuuseum ja Ferdinand von Wrangell'i mälestustuba.

Kord kuus ilmub vallaleht "Koduvalla sõnumid".

Seltsielu toimub rahvamajades ja koolimajades, teokad on haridus- spordi-, naisseltsid ning jahimeeste ühistu. Edasiviivalt toimib erinevate asutuste ja ettevõtete inimestevaheline koostöö, mille tulemina saavadki teoks toredad emade- ja isadepäeva tähistamised, kontserdid, laadad, noorteõhtud, spordivõistlused, käsitööpäevad jne.

Vallas on võimalused arendada mitmekülgset ja aktiivset seltsielu.

13.2. Sport

Vinni vald on sportimistraditsioonidega piirkond. Tegeletakse aktiivselt erinevate spordialade viljelemisega: jalgpall, korvpall, võrkpall, krossijooks, jalgrattasport, motosport (punnvõrrid), nn seebikarbiautod, mudelisport, suusatamine jne. Lisaks on loodud mitmed ühingud sportlike elanike ühendamiseks või spordiala propageerimiseks:

- Sakura Spordiklubi
- MTÜ Vinni Vaba Aja Keskus
- MTÜ Vinni Spordiklubi Tammed
- MTÜ Alpi Suusaklubi
- MTÜ Roela Spordiselts
-

Suurimaks sportimisasutuseks vallas on Vinni spordikompleks, kus on võimalik kasutada: ujulat, pallisaali, jõusaali, maadlusaali, squashi saali ning lisaks on majutus, toitlustus, solaarium, massaaž, saunad.

Vinni - Pajusti staadion koos lähialaga avardab piirkonnas välitingimustes sportimise ja liikumisharrastusliku tegevuse ning vaba aja sisuka veetmise võimalusi (liivakattega plats rannajalg-, ja võrkpalli mängimiseks, atraktsioonidega virgestusala, liikluslinnak). Vinni-Pajusti maastikukaitseala Pajusti tammikus kulgevad liikumis(suusa)rajad. Kergliiklusteede võrgustik ühendab Kakumäe, Mõdriku, Karkuse ja Piira külad ning Vinni ja Pajusti alevikud ning võimaldab ligipääsu Rakvere linna ja valda (Kõrgemäele). Koostöös valla ettevõtjate, kolmanda sektori ja huvigruppidega rajatakse juurde, korrastatakse ning uuendatakse spordile kaasa aitavat infrastruktuuri. Tegevusi spordi edendamiseks saab finantseerida Euroopa Liidu Tõukefondide toel.

13.3. Kirik

Vinni valla territooriumil asuvad kaks kirikut - Viru-Jaagupi ja Tudu kirik.

13.4. Visioon

Kultuur

Vinni vald on aktiivse seltsieluga, rahvuslikul identiteedil põhinev, kultuuri ja ajaloopärandit väärtustav, edasiviivalt toimiva inimestevahelise koostööga paik.

Sport

Vinni valla elanik on väärtustanud sportlikud eluviisid, rahva- ja tervisesport on au sees.

Kirik

Toimiv koostöö valla ja kiriku vahel, seda eelkõige kultuuri-, hariduse- ja sotsiaaltöö valdkonnas.

13.5. Arengueesmärgid

Kultuur

1. Toimivale kultuuri ja muude elualade vahelisele koostööle kaasaaitamine;
2. Kultuurirajatiste renoveerimine ja vajalikuga sisustamine;
3. Mitmekülgseks ja aktiivseks kultuurieluks tingimuste loomine;
4. Säilinud ajaloo- ja kultuuripärandi oskuslik kasutamine;
5. Raamatukogude hoidmine kaasaegsel infotehnoloogilisel ja varustatuse tasemel;
6. Huvigruppide kaasamine valla kultuuriellu.

Sport

1. Vallaelanike kaasamine spordi- ja liikumisharrastuslikku tegevusse;
2. Sportlike ja tervislike eluviiside propageerimine;
3. Liikumise- ja tervisekeskuse tööle rakendamine;
4. Koostöös ettevõtjate, vabäühenduste ja huvigruppidega rajatakse, korrastatakse ning uuendatakse spordile ja liikumisharrastusele kaasa aitavat taristut (parklad, kergliiklus- ja juurdepääsuteed ning matka ja õpperajad, sanitaar- ja jäätmehooldustingimused, infotahvlid ja –viidad);
5. Vinni-Pajusti staadioni rekreatsiooniala välja ehitamine, kaasates raha mitmesugustest fondidest.

Kirik

1. Koostöö jätkamine kirikuga.

14. Sotsiaalhoolekanne

14.1 Olukorra kirjeldus

Seisuga 01.01.2012

kokku

Elanike arv Vinni vallas 5161

Vanuseline koosseis seisuga 01.01.2012

Lapsed 0 - 6 a	328
Lapsed 7 – 18 a	563
Tööealised 19 – 64 a	3337
Eakad 65 a - ...	879

Seisuga 01.10.2012 puudega isikuid vallas:

Sügava puudega	21
Raske puudega	98
Puudega lapsi	24
Keskmise puudega isikuid	61

Eesti Töötukassas oli seisuga 30.09.2012 arvel registreeritud töötuid 97.

Oma valla elanikkonna heaolu ja turvalisuse eest vastutab kohalik omavalitsus. Mida rohkem vald väärtustab oma inimest, luues mitmesuguseid erinevaid täiendavate toetuste liike, seda stressivabamalt saavad end tunda hädasolijad.

Vinni vald on oma elanikele maksnud ning määranud täiendavaid sotsiaaltoetusi hoolekande algusaastatest peale. Aja möödudes on mõnedest toetusliikidest loobutud, kuid seoses nii prioriteetide kui elu enese kitsaskohtadega vajab vallaelanik tuge ja turvatunnet igal ajahetkel.

Valla eakate ja puudega inimeste probleemide lahendamiseks tegelevad sotsiaalnõunik, sotsiaaltööspsialist ja osavalla vanemad ning majandusspsialist.

Lisaks pakub Vinni vald erinevaid toetavaid teenuseid: sotsiaalnõustamine on eeskätt isikutele, kes vajavad nõu sotsiaalsete probleemide lahendamisel, toimetuleku parandamisel ja soodustamisel ning võlanõustamisel aidatakse leida võimalikke lahendusi võlgnevuste vähendamisel ja tulude-kulude planeerimisel. Päevakeskuse teenust pakub 2010 aastal avatud Vinni päevakeskus, kus endale meelepärast tegevust on leidnud nii Vinni kui Pajusti piirkonna eakad. Kahes külas ja kahes alevikus pakutakse soodustingimustel saunateenust peredele, eakatele ja puuetega inimestele. Kauplusautost on võimalik osta toidu- ja majapidamiskaupu ning seda teenust kasutavad kaheksa küla elanikud kuni kaks korda nädalas. Pesupesemise ja -kuivatamise teenust pakutakse Tudu osavallas. Liikumistakistusega abivajajate isikute paremaks teenendamiseks soetas vald trepironija.

Isiklike abistajaid on valla määratud neljale inimesele. Vallas on 2 hooldustöötajat (käivad poes, maksavad maksud, toovad joogivee ja küttepuud tuppa) kokku 16-le inimesele.

Hooldajad on määratud 103-le keskmise, raske- või sügava puudega täiskasvanud isikule. Samuti on hooldaja määratud 13 puudega lapsele. Sotsiaalmaksu maksame 31.01.2012 seisuga kokku 20-ne inimese eest.

Vallas on hooldekodu puuetega ja eakatele inimestele ning kaks korterit igapäevaelu toimetuleku soodustamiseks.

Vallas töötab puuetega inimeste ühing MTÜ Johanna, millelt vald ostab invatranspordi teenust puudega inimeste sõidutamiseks erialaarstide juurde ning raske ja sügava puudega lastele on invatransporditeenus tasuta. MTÜ Johanna osutab puudega tööealistele inimestele ja eakatele hoiuteenust ja igapäevaelu toetamise teenust.

Sotsiaalhoolekande eelarvest makstavad toetused

Vinni valla sotsiaalhoolekande eelarvest makstakse taotlejatele järgnevaid toetusi:

- 1) täiendavad sotsiaaltoetused ja teenused volikogu määratud tingimustel;
- 2) toimetulekutoetus-Vabariigi Valitsuse poolt määratud tingimustel ja korras;
- 3) toetused toimetulekutoetuse ülejäägist vallavolikogu poolt määratud korras;
- 4) hooldajatoetus volikogu poolt määratud tingimustel ja korras.

14.2 Visioon

Vinni vald on välja arendatud sotsiaalhoolekandesüsteemiga vald

14.3 Arengueesmärgid

1. Tagada pereteraapia lastega peredele ja võimaldada lastepsühhiaatria teenuste kättesaadavust;
2. Toetada eestkoste- ning kasuperede teket ning toimimist;
3. Tihendada arstide ja sotsiaaltöötajate koostööd juhtumikorralduse põhimõttel ja läbiviimisel, eelkõige probleemsete, perevägivalla ning puuetega inimeste hulgas;
4. Kujundada hoolekannet vajavate laste arengu- ja kasvatustingimuste parandamiseks tasakaalustatud toetuste ja teenuste süsteem;
5. Vahendada informatsiooni ümberõppe ja täiskasvanute koolituste kohta. Vajadusel osta aktiviseerimiskeskuse teenuseid (Lääne-Viru Rakenduskõrgkool). Toetada täiendõppel osalejaid ning korraldada avalikku tööd;
6. Korrastada ja remontida olemasolevad sotsiaalpinnad;
7. Tagada informatsiooni kättesaadavus osutatavate teenuste kohta ja luua paremaid võimalusi sotsiaalteenuste osutamiseks;
8. Luua päevakeskustes võimalused omavaheliseks suhtlemiseks ja huvialaseks tegevuseks;
9. Laiendada hoolekannet puuetega ja eakatele inimestele suurendades Tammiku Hooldekodu juurdeehituse kaudu kohtade arvu hooldekodus;
10. Luua võimalused puudega inimeste kutseõppeks ja puudest tingitud takistuste vähendamiseks või kõrvaldamiseks ravi, õpetuse või teraapia kaudu;

11. Tagada puuetega inimestele sissepääs vallas asuvatesse üldkasutatavatesse asutustesse ja hoonetesse ning korraldada vajadusel invatransporti;
12. Koostöös riigiorganitega aidata kaasa uute töökohtade ja rakenduskeskuste loomisele;
13. Erivajadustega inimeste keskuses igapäevaelu toetamise teenuse ja toetatud elamise teenuse osutamine;
14. Päevahoiuteenuse arendamine eakatele ja puudega tööealistele isikutele;
15. Multisensoorse töö keskuse rajamisele kaasaaitamine.

Vinni Perekodu

Vinni Perekodu on kogemustega hoolekandeesutus, mille eesmärgiks on pakkuda asenduskoduteenust. Tulenevalt hoolekandekontseptsioonist on Vinni Perekodu Sotsiaalministeeriumi, Lääne-Viru Maavalitsuse ja Vinni vallavalitsuse vahel 2006. a sõlmitud lepinguga üle antud Vinni vallale. Asenduskoduteenuse eesmärgiks on lapse põhivajaduste rahuldamine ja talle turvalise ning arenguks soodsa elukeskkonna loomine. Rajatud on uued peremajad, kus lapsed elavad peresarnastes tingimustes ja neile on tagatud turvaline ja soodne kasvukeskkond.

14.4 Visioon

Vinni Perekodu on asenduskoduteenust pakkuv hoolekandeesutus, kus on rahuldatud lapse põhivajadused ning tagatud talle turvaline ja arenguks soodne elukeskkond. Ellu astub haritud, aktiivne ja elus toime tulev noor inimene.

14.5 Missioon

Tagame vanemlikust hoolitsusest ilma jäänud lastele mitmekülgse põhivajadusi arvestava võimetekohase arengu, mis tagab eduka toimetuleku elus ning turvalise elukeskkonna

VÄÄRTUSED

Lapsekesksus – aluseks on alati last arvestav ja toetav lähenemine.

Turvalisus – aluseks on kodutunne. Iga laps tunnetab, et abi on kättesaadav ja tulemuslik.

Usaldusväarsus – konfidentsiaalsus ja hoolivus laste, nende eestkostjate ja töötajate vahel

Kvaliteetne teenus – aluseks on meeskonnatööd väärtustav ja kvalifitseeritud ning kompetentne personal.

14.6 Arengueesmärgid

1. Laste ettevalmistamine võimetekohaseks toimetulekuks täiskasvanueas;
2. Turvalise ja arenguks vajaliku elukeskkonna loomine;
3. Noortekodu loomine, eesmärgiga perekodust elluastuvate noorte iseseisvaks eluks ettevalmistustaseme tõstmiseks. Noortekodu võimaldaks 17 aastastel ja vanematel kasvandikel õppida iseseisvat majandamist ja harjutada iseseisvat elu korraldatud järelevalve all;

4. Vinni Perekodule korteri tasuta kasutada andmine, mille perekodu kohandab oma eelarve vahenditest.

15. Tervishoid

15.1 Olukorra kirjeldus

Vinni valla tervishoiuasutuseks on OÜ Vinni Tervisekeskus, kus töötab 2 perearsti. Vallas on 2 apteeki - Vinnis ja Roelas. Suurem osa vallast kuulub Rakvere kiirabi teeninduspiirkonda, Kadila ja Veadla elanikke teenindab Väike- Maarja kiirabi. Linnalähiseid piirkondi (Piira, Mäetaguse, Vetiku, Karkuse) teenindavad peamiselt Rakvere perearstid. Koduõendusteenust osutab valla territooriumil FIE Riina Sinisoo. Tagatud on valmisolek ravikindlustuseta isikute konsultatsioonideks ja uuringuteks. MTÜ Liikumise ja Tervise Selts rajab Euroopa Liidu Tõukefondide kaasrahastamisel uue liikumis-tervisekeskuse. Ehitus valmib 2013.aastal.

15.2. Visioon

Vinni valla elanikele on tagatud nende vajadusi rahuldavad tervishoiuteenused

15.3. Arengueesmärgid

1. Kaasaja nõuetele vastava liikumis-tervisekeskus rakendamine;
2. Perearstide võrguga on hõlmatud ja omavad ravikindlustust kõik valla elanikud;
3. Vallas hambaraviteenuse osutamiseks vajalike tingimuste loomine;
4. Profülaktiliste kaitsesüstimiste toetamine teatud valla elanike sihtgruppidele.

16. Päästeteenistus

16.1 Olukorra kirjeldus

Päästeteenistuse tugipunkt Roelas. Varustatus: 2 tuletõrjeautot. Tuletõrjedepoo olemas. Personal on erikoolitusega. Vajalik on hankida lisavarustust muudeks päästetöödeks (liiklus- jm. õnnetused ning avariid).

Päästeteenistuse tugipunkt Tudus. Varustatus: 1 tuletõrjeauto. Depoo olemas. Personal on erikoolitusega.

16.2. Visioon

Vinni vallas on välja arendatud efektiivne tuletõrje- ja päästetegevuse süsteem

16.3. Arengueesmärgid

1. Tarviliku materiaalse baasi loomine ja tugipunkti komplekteerimine väljaõpetatud päästemeeskonnaga;
2. Päästeteenistuse Roela ja Tudus tugipunkte ning päästemeeskondi varustatakse ja rahastatakse riiklikest vahenditest võrdsetel alustel Päästeteenistusega.

17. Turvalisus

17.1. Olukorra kirjeldus

Turvalisuse tagamine on mistahes tegevuse lahutamatu osa. Elanike turvalisuse ja individuaalse toimetuleku tagavad säästlikkus, inimkesksus ning sotsiaalne ja territoriaalne ühtsus. Korrakaitse Vinni vallas on nagu mujalgi Eestis riigi ülesanne, aga iga valla kodanik saab sellele kaasa aidata enda elukeskkonna parandamise teel.

Korrakaitsepunkt asub vallavalitsuse hoones Pajustis. 2004. aastal loodi Roela alevikus naabrivalve sektor, mis oli Lääne-Virumaal esimene. Vallavalitsus soosib naabrivalve loomist ka teistes valla piirkondades.

17.2. Visioon

Vinni vald on kodanikualgatusele avatud toimiva korrakaitsega turvaline elupaik

17.3. Arengueesmärgid

Peamised prioriteedid turvalisuse tagamisel on:

1. turvalise elukeskkonna loomine;
2. kodanikualgatuse propageerimine;
3. sotsiaal-majandusliku olukorra parandamine;
4. vaba aja veetmise võimaluste suurendamine;
5. preventiivse ehk ennetava töö korraldamine;
6. hädaolukordades abistamine ja koostöö koordineerimine erinevate ametite vahel.

Tegevused turvalisuse tagamiseks:

1. avaliku korra eeskirja kehtestamine;
2. avaliku korra kaitset soodustavate võimaluste rakendamine (tänavavalgustus, heakord, piirded, turvasüsteemid jne.);
3. füüsilise keskkonna kättesaadavaks muutmine puuetega inimestele;
4. elanike aktiveerimine tööise tegevuse leidmiseks;
5. sotsiaalkorterite rajamine;
6. huvitegevuse korraldamine riskigrupi noortele.

Kodanikukaitsega seonduvad tegevused:

1. naabrivalve tegevuse juurutamine;
2. üldsuse informeerimine õiguskorra probleemidest ja politsei tegevusest.

18. Vaatamisväärsused, puhkemajandus, turism

18.1. Olukorra kirjeldus

Vinni vald omab tänu oma looduslikule ja kultuurilisele taustale väga mitmekesist keskkonda: mõisad, vallseljak, sood, kultuurimälestised jne.

Palju on jätkuvalt riigi omandis olevat maad, mida on võimalik ja oleks otstarbekas kasutada rekreatsioonialana.

Olulist rolli vaatamisväärsustele ligipääsemiseks omab kergliiklusteede võrgustik. Ehitatud on Tõrma-Pajusti ja Vinni-Mõdriku kergliiklustee; Roelas Tartu tn-Saara ja Sinilille tn-Roela kooli kergliiklustee;

Rajamisel on: Pajusti-Kakumäe ja Pajusti aleviku ning Vinni aleviku kergliiklustee;

Kergliikluse teemaplaneering annab suuna Kakumäe-Viru-Jaagupi kergliiklusteele.

Elanikkonnale kehaliselt aktiivset vaba aja kasutamist võimaldavad rajamisel olevad looduslikud liikumisrajad: Vinni-Pajusti tammik, Mõdriku-Mõedaku loodusliku kattega rada, Vana-Vinni mäed.

Järgnevalt olulisemad objektid:

Toitlustuskohad:

- Robi Pubi, Roela
- Jaama Trahter, Tudu
- Vinni Spordikompleksi kohvik, Vinni

Majutuskohad:

- Vinni Spordikompleks, Vinni
- Vinni hostel, Vinni

Vaatamisväärsed objektid:

Vinni-Pajusti piirkonnas:

- Vinni mõis pargiga
- Mõdriku mõisakompleks koos allikatiikidega
- Täkusammas Mõdriku külas
- Vinni Spordikompleks
- Mõdriku-Roela vallseljak
- Vetiku järved
- Inju mõis
- Vana-Vinni mäed
- Vinni-Pajusti tammik
- Lõnga Liisu töötuba

Roela piirkonnas:

- Taali Mesila
- Roela põllutööriistade muuseum
- Mõdriku-Roela vallseljak

- Kulina jahuveski
- Roela kábikuivati
- Roela matkarada
- Maadeurija Ferdinand von Wrangell`i kodukoht
- Lauluväljak

Tudu piirkonnas:

- Tudusoo maastikukaitseala
- Seljamäe looduse õpperada
- Suigu looduskaitseala
- Sirtsu sookaitseala
- Tudu järv
- Käsitöötare-muuseum
- Raudteetamm
- Vesikikere aastast 1777
- Puukirik aastast 1927
- Hõbepappel "Pilvepuu"
- Mõisapark
- Palasi külaplats
- Kääpaväli "Kabelimägi" Palasil
- Kalevipoja kivi
- Rändrahn
- Metsavendade haud Vadilaste künkal

Viru-Jaagupi piirkonnas::

- Viru-Jaagupi kirik
- Viru-Jaagupi pastoraat
- Viru-Jaagupi muuseum
- Viru-Jaagupi end koolimaja
- Viru-Jaagupi kalmistu
- Mälestuskivid
- Haavakannu hoiuala
- Aravuse kalakasvatus
- Võhu veinitehas
- Kehala autodroom

18.2. Visioon

Vinni vald on kasvava tähtsusega puhke- ja turismipiirkond nii kohalikele kui ka välituristidele

18.3. Arengueesmärgid

Vaatamisväärsuste jälgitavuse parandamiseks ja arendamiseks:

1. külade ja objektide kaardistamine ning tähistamine, info koondamine ja levitamine koostöös naabervaldadega;
2. vaateplatvormide ja –tornide rajamine;
3. puhkeotstarbeliste väikerajatiste ehitamine ja korrashoid;
4. ajalooliste ehitiste renoveerimine ja konserveerimine;
5. kultuuriliselt ja looduslikult väärtuslike alade tähistamine ja eksponeerimine;
6. jätkuvalt riigi omandis oleva ja puhkeotstarbelist kasutamist võimaldava maa kasutuselevõtmine rekreatsioonialana ning selle maa munitsipaliseerimine.

Puhkemajanduse arendamiseks:

1. sportliku suunitlusega vaba aja veetmise radade ja keskuste välja arendamine;
2. turismiobjektide (muuseumid, käsitöökodad, teemapargid jne.) välja arendamine;
3. turismile ja puhkemajandusele kaasaitava infrastruktuuri arendamine ja väljaehitamine (parklad, kergliiklus- ja juurdepääsuteed; õppe- ja matkarajad; sanitaar- ja jäätmehooldustingimused jne).

Tegevusi turismi ja puhkemajanduse edendamiseks saab finantseerida Euroopa Liidu Tõukefondide toel.

19. Vinni valla SWOT analüüs

<p>Tugevad küljed (S)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Teotahtelised elanikud 2. Soodne asukoht 3. Meeldiv elukeskkond 4. Toimivad ettevõtted 5. Teedevõrgu ja ühistranspodi olemasolu 6. Pakutavate teenuste mitmekesisus 7. Vallasisene hariduse omandamise võimalus kõigil haridusastmetel 8. Lasteaiakohtadega kindlustatus 9. Toimivad kultuuriasutused 10. Mitmekesised vabaaja veetmise võimalused 11. Koostöö naabervaldadega 	<p>Nõrgad küljed (W)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Nõrk koostöö 2. Ebapiisav investeerimisvõime 3. Aktiivsust ülesnäitavate inimeste vähesus, motiveerituse puudumine 4. Valla elanike ja vallaastuste töötajate suhteliselt madalad sissetulekud 5. Töökohtade vähesus 6. Valla teede korrashoiu alarahastatus 7. Palju alakasutuses hooneid 8. Kohatine ülepolitiseeritus ja info aeglane liikumine 9. Valla maine 10. Puudub rahvusliku tähtsusega tippüritus
<p>Võimalused (O)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Omavalitsussõbralikum riigipoliitika 2. Elanikkonna heaolu kasv 3. Ettevõtluse areng ja töökohtade teke 4. Struktuurifondide vahendite kasutamine 5. Investorite huvi 6. Spordi- ja vabaaja veetmise võimaluste väljaarendamine 7. Rakvere arengupotentsiaal 8. Koostöö naaber- ja sõprusvaldadega 9. Valla maine paranemine 	<p>Ohud (T)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tööjõulise elanikkonna lahkumine, elanike arvu vähenemine (sh laste) 2. Ettevõtete kadumine 3. Ebapiisav tulubaas 4. Heitlik poliitika riigivalitsemises 5. Majanduse ebastabiilsus 6. Riigi- ja teenindusasutuste lahkumine 7. Abivajajate ja riskirühmade kasv

20. Vinni valla arengumudel

Vinni valla arengumudel koosneb neljast peamisest osast ja toob välja nende peamised raskuspunktid

<p>A.Kvaliteetne elukeskkond</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Korrastatud jäätmekäitlus, ühisveevärk ja kanalisatsioon; loodushoid ja säästva arengu põhimõtete järgimine 2.Üldine heakorrastatus, hea teedevõrk nii transpordile kui ka kergliiklejatele, tänavavalgustus 3.Ettevõtete arenemine ja uute lisandumine 4.Haridus-,kultuuri- ja spordiasutuste tugev materiaalne baas, meeldivad puhkekohad looduses, vaatamisväärsuste eksponeeritus 5.Turvalisus 	<p>B.Konkurentsivõimeline haridussüsteem</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Mitmekesised hariduse omandamise võimalused, haridusasutuste polüfunktsionaalsus ja sidusus 2.Sisukas huviharidus, mitmekesised täiskasvanute täiend- ja ümberõppe võimalused 3.Kultuuripärandi tundmine ja selle sidumine haridusega 4.Haridusasutuste ja ettevõtete koostöö
<p>C.Soodne ettevõtluskliima</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Mitmekesine, kõrget lisandväärtust andev mikro-, väike- ja keskmise suurusega ettevõtlus 2.Kvalifitseeritud tööjõud 3.Kvaliteetne tehniline infrastruktuur, tasakaalustatud vallaeelarve ja projektide kaasfinantseerimise paindlikkus 	<p>D.Arendustegevus, omaalgatus</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Elanike identiteet, algatusvõime ja enesemääratlemine 2.Elanike toimetulek ja turvalisus 3.Aktiivne koostöö avaliku, era- ja kolmanda sektori vahel 4.Hästi toimivad külad

A.Kvaliteetne elukeskkond

Tasakaalustatud looduskasutus. Asulate laiendamine ja elamuehitus hajaasustusaladel suurendavad survet looduskeskkonnale. Investeeringud keskkonda säilitavatesse meetmetesse (eelkõige veepuhastusseadmetesse ja jäätmekäitluse), teede korrastamise ja hooldusse, valla heakorra parandamise, avalike puhkealade väljaehitamisse on olulise tähtsusega seoses suureneva Rakvere linna turismitähtsusega. Elamuehituse ja ettevõtluse arengu seisukohalt on vajalikud investeeringud tehnilise infrastruktuuri arengusse – elektriside, ühisveevärk ja –kanalisatsioon, teede korrashoid.

Elanike vaba aja sisustamise rikastamiseks tuleb investeerida haridusse, kultuuri ja sporti. Nende investeeringute tegemisel tuleb pidada silmas Rakvere linna ja Vinni valla lähiümbruse arengusuundi. Tegevusvõimaluste mitmekesisus, kultuurisündmuste kättesaadavus, vabaaja veetmise valikud ja eneseteostus toetavad kogukonna sotsiaalset jätkusuutlikkust. Turvalisuse, kuritegevuse ohjeldamise ja elanikkonna huvirühmade sidususe huvides tuleb toetada elanikkonna identiteediga seonduvaid ettevõtmisi-ühistegevuse organiseerituse taseme kasvu, kohaliku teabe kättesaadavust, kohaliku algatusvõimet.

B.Konkurentsivõimeline haridussüsteem

Kohaliku omavalitsuse haridusfunktsioonide täitmise kvaliteedi süstemaatiline parandamine ning haridusasutuste võrgustiku väljaarendamine peaksid lähtuma avatuse, mitmekesisuse, uudsuse ja kättesaadavuse põhimõtetest. Hariduse kaudu valla arengupotentsiaali kasvatamine loob eeldused elanike pikaajaliseks perspektiiviks, paremaks toimetulekuks, konkurentsivõimeks tööturul ja eeldused majandusliku heaolu kasvuks. Kvaliteetsed hariduse omandamise võimalused vallas loovad kindlustunde noortele peredele, toetavad ettevõtjate tööjõuga kindlustamist ja on oluliseks eelduseks uute elamualade väljaehitamiseks. Elukestva õppega ühiskonna kujundamiseks on oluline Lääne-Viru Rakenduskõrgkooli ja Vinni valla koolide sidus koostöö, mille kaudu suudame potentsiaali jätkuvalt suurendada ning seda siduda tööturu nõudmistega. Roela ja Tudu põhikooli arengumudeli väljatöötamisega ning eduka nišši leidmisega loome eeldused nendes piirkondades põhihariduse jätkumisele.

C.Soodne ettevõtluskliima

Arenenud tehniline infrastruktuur, kvalifitseeritud tööjõud, maa olemasolu ettevõtluseks ja teenuste kättesaadavus on investeerimiskliima olulised näitajad. Haritud, distsiplineeritud ja teotahteliste inimeste valda püsijäämiseks ning tagasipöördumiseks on oluline kohaliku traditsioonilise ettevõtluse arendamise kõrval toetada ka kõrget lisandväärtust pakkuvate töökohtade arvu suurendamist. Vinni, Pajusti ja Tudu olemasolevate tööstuspiirkondade arendamine loob suuremaid võimalusi ettevõtluse arendamiseks ning elanikkonna püsimiseks. Viru-Jaagupi ja Roela piirkonnas selgitada välja tootmismaa, mida investoritele soodsamate tingimustega pakkuda. Selleks on otstarbekas kasutada riigi poolt pakutavaid ettevõtluse toetusmeetmeid. Kinnisvaraarenduse laiendamine ja uute töökohtade loomine peab lähtuma valla paindlikkuse suurendamisest turukonkurentsist edukalt läbi lüüa. Avaliku-, era- ja kolmanda sektori partnerlus aitab kaasa ressursside paremale kasutusele.

D.Arendustegevus ja omaalgatus

Uute lahenduste sündi kohaliku initsiatiivi, ettevõtlikkuse ja elanike osalusdemokraatia suurendamiseks tuleb toetada võimalikult tegijate keskselt. Vinni vald on jätkuvalt toetanud külade ja muude aktiivsete seltside tegevust, toetades nende tegevust valla eelarvest projektide kaasfinantseerimisega. Toimivatele seltsidele on antud üle ruumid, mida saab kasutada omaalgatuslike tegevuste läbiviimiseks. Erinevate huvirühmade ühistegevuse toetamine aitab kaasa elanike integreeritusele kodukohaga ning toetab spetsiifiliste kompetentside arengut.

Strateegilised tegevused

Arengumudeli rakendamiseks nähakse ette:

1. keskkonnaseire ja meetmete süsteemne väljatöötamine ja rakendamine, heakorrastustööde teostamine, loodust säästva mõtteviisi propageerimine ja jäätmekäitlejate haaramine ühtsesse käitlussüsteemi, vee- ja kanalisatsioonitorustike renoveerimine ja rajamine.
2. maa-alade ja infrastruktuuri ettevalmistamine madaltiheda hoonestuse ja peremajade ehituse laiendamiseks ja ettevõtluse hoogustamiseks: valla üldplaneeringu läbivaatamine, detailplaneeringute koostamine. Valla omandis olevate hoonete otstarbe ülevaatamine ja vajadusel võõrandamine.
3. kvaliteethariduse prioritseerimine, haridusse investeeringute tegemine, haridusasutuste funktsionaalsuse mitmekesistamine, tööalase koolituse, täiskasvanute täiend- ja ümberõppesüsteemi väljaarendamine ja selle sidumine valla haridussüsteemiga. Lasteaiakohtade arvu optimeerimine, haridusasutuste õppekavade uuendamine ja tegevuskavade koostamine.
4. sotsiaaltöö kvaliteedi ja efektiivsuse parandamine.
5. sportimis- ja vabaaja sisuka veetmise võimaluste arendamine.
6. kohaliku algatuse ja külaliikumise toetamine, projektipõhiste tegevuste toetamine, kultuuritraditsioonide jätkamine ja kultuurielu mitmekesistamine.
7. sisulisem koostöö naabervaldade ja Rakvere linnaga (haridus, ühistransport, keskkonnakaitse, kultuuriüritused, turism, sportimisvõimalused), valda tutvustavate investeerimis- ja turismimaterjalide koostamine ja levitamine potentsiaalsetele klientidele ja investoritele.
8. ettevõtluse aktiivsem arendamine läbi ettevõtlustoetuste.